

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANABİLİM
DALI**

**TEKNOLOJİ KULLANIMININ YURT DIŞINDA
YÜKSEK ÖĞRERİNİME DEVAM EDEN
GENÇLERİN SALDIRGANLIK VE KAYGI
DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selahattin EL

Lefkoşa

Şubat, 2017
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANABİLİM
DALI

TEKNOLOJİ KULLANIMININ YURT DIŞINDA
YÜKSEK ÖĞRERİNİME DEVAM EDEN
GENÇLERİN SALDIRGANLIK VE KAYGI
DÜZEYLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Selahattin EL
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

Lefkoşa Şubat, 2017

KABUL ve ONAY SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Selahattin El tarafından hazırlanan “Teknoloji Kullanımının Yurt Dışında Yüksek Öğrenimine Devam Eden Gençlerin Saldırganlık ve Kaygı Düzeylerine Etkisi” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Aşkın KİRAZ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

Üye: Yrd. Doç. Dr. Gözde LATİFOĞLU

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2017

Lefkoşa

Doç. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANI

Yakındoğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tez çalışmada,

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dökümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda, herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Selahattin EL

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde beni her zaman destekleyen ve yönlendiren, bu çalışmayı özen ve özveriyle değerlendiren, çalışma sırasında her zaman bana yardımcı olan ve çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emeği olan danışmanım ve çok değerli öğretim üyesi sayın Yrd. Doç. Dr. Könül Memmedova'ya;

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi sürecinde desteklerini esirgemeyen ve uzman görüşü veren sayın Uzm. Erkan Bal'a;

Yaptığım araştırmada, üniversitelerde ders saatlerini bana ayırarak araştırmamın verilerimi toplanmasına yardımcı olan değerli hocalarıma;

Yüksek lisansa başladığım günden itibaren üzerimde emeği bulunan ve beni tez yazacak seviyeye getiren sayın hocalarıma;

Yüksek lisans sürecinde bıkmadan usanmadan desteğini esirgemeyen canım aileme;

Teşekkürlerimi sunarım.

Selahattin EL

ÖZET

TEKNOLOJİ KULLANIMININ YURTDIŞINDA YÜKSEKÖĞRENİMLERİNE DEVAM EDEN GENÇLERİN SALDIRGANLIK VE KAYGI DÜZEYLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

EL, Selahattin

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA

Şubat, 2017

Bu araştırmada, teknoloji kullanımının yurtdışında eğitim gören gençler üzerindeki saldırganlık ve kaygı düzeyine olan etkisi araştırılmıştır. Bu sebeple Lefkoşa ve Girne'deki iki özel üniversitenin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünün 1. sınıflarından 100 örneklem alınmıştır. Araştırmada teknoloji kullanımının gençlerde saldırganlık ve öfkeye yönelik etkisinin değerlendirilmesi için, yurtdışından gelen gençlere "Teknolojik Araç Kullanımım" ve "Öfke ve Saldırganlık" ölçekleri, kaygı düzeylerini ölçmek için Sürekli – Durumluk Kaygı envanteri, sosyal medyanın gençler üzerindeki saldırganlık ve kaygı düzeylerine etkisini ölçmek için de bulanık mantık yöntemi kullanılmıştır.

Elde edilen veriler çözümlemeleri SPSS 21.0 ve Fuzzy Teach uygulamalarında yapılmıştır. SPSS programında veri seti normal dağılıma uyduğundan dolayı parametrik hipotez testleri kullanılmıştır. Hipotezin değişkeni iki kategoriden oluşuyorsa, bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla kategoriden oluşuyorsa ANOVA kullanılmıştır. Bu işlemler için $p < .05$ önemlilik düzeyi kullanılmıştır. Bulanık mantıkta Fuzzy Tecch uygulamasında sosyal medya kullanımının saldırganlık ve kaygıya etkisini bulmak için mamdani sistemi kullanılarak veriler işlenmiştir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar; teknoloji kullanımının yurtdışına yükseköğrenim görmeye devam eden gencin ilk senesinde alışık olmadığı kültür ve ortamla karşılaşması teknolojik araçlara daha fazla eğilim hale gösterdiği görülmüştür. Ailesinden ve yakın çevresinden uzaklaşan gencin teknolojik araçlara yöneldiği görülmüştür. Bununla birlikte gencin sosyal medyayı ve teknolojik araçları yurtdışında daha etkin biçimde kullandığı ve teknolojik araçları zaman olarak az

kullandığı zaman sürekli kaygı düzeyinin yüksek olduğu görülmüştü. Sosyal medya orta derecede kullanıldığında saldırganlığın orta derece arttığı ve kaygının düşük derecede arttığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: teknoloji, saldırganlık, kaygı, yurtdışında eğitim

ABSTRACT

THE IMPACT OF USING TECHNOLOGY TO THE LEVEL OF AGGRESSION AND ANXIETY ON THE YOUNG PEOPLE WHO STUDY ABROAD

EL, Selahattin

Graduate, Department of Guidance and Psychological Counseling

Thesis Advisor: Ass.Prof. Dr. Könül MEMMEDOVA

February, 2017

In this study, the effect of technology usage on aggression and anxiety level of teenagers studying in foreign countries has been researched. Therefore, 100 samples of freshmen from Counseling Psychology and Guidance department of two private universities in Nicosia and Kyrenia have been taken. In order to evaluate the effect of technology usage on teenagers directed aggression and anger in the research, to the teenagers coming from foreign countries “Technologic Device Usage” and “Anger and Aggression” scales, to evaluate their anxiety level “State-Trait Anxiety” inventory and to evaluate the effect of social media on teenagers to their aggression and anxiety levels fuzzy logic method have been used.

The obtained data analyses have been made in SPSS 24 and FuzzyTech programmes. Data set in SPSS programme was appropriate to normal dispersion so that parametric hypothesis tests have been used. If the variant of the hypothesis consists from 2 categories, independent sample t test, if it consists from more than 2 categories, ANOVA have been used. For those processes, $p < .05$ materiality test has been used. In fuzzy logic in FuzzyTech programme in order to find out the effect of social media to the aggression and anxiety by using mamdani system data have been entered.

The results obtained in this research; it has been observed that a teenager studying in a foreign country is more likely to use technologic devices the first year due to an unusual culture and environment. It has also been observed that a teenager away from his/her family or friends tends towards technological devices. Nevertheless, it has been observed that the teenager uses social media and technological devices more actively in a foreign country and when the teenager uses

the technological devices less, trait anxiety level of the teenager is high. Also, it has been observed that when the social media is used reasonably, the aggression increases to middle level and anxiety increases slightly.

Keywords: technology, aggression, anxiety, in foreign countries education

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYANI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii

BÖLÜM I GİRİŞ..... 1

1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Alt Problemler.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..... 7

2.1. Saldırganlık.....	7
2.2. Saldırganlık Kuramları.....	10
2.2.1. İçgüdüsel ve Biyolojik Kuramlar.....	11
2.2.2. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	11
2.2.4. Davranışçı Yaklaşım.....	13
2.3. Kaygı.....	14
2.4. Kaygı Kuramları.....	15
2.4.1. Psikanaltik Yaklaşımda Kaygı.....	15

2.4.2 Varoluşçu Yaklaşım Göre Kaygı	16
2.5. Korku ve Kaygı	17
2.6. Kaygı ve Stres	17
2.7. Beyin Yapısı.....	17
2.7.1 Limbik Sistem	18
2.8. Teknoloji Kavramı	21
2.8.1. Teknoloji ve Eğitimdeki Yeri	22
2.9. İlgili Araştırmalar	22
BÖLÜM III YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren ve Örneklem	30
3.3. Veri Toplama Araçları	30
3.3.1. Teknolojik Araç Kullanım Ölçeği.....	30
3.3.2. Öfke ve Saldırganlık Anketi.....	31
3.3.3 Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri	31
3.4 Verilerin Toplanması	32
3.5. Verilerin Analizi.....	33
3.5.1. Bulanık Mantık Teorisi ve Modelleme	34
3.5.3. Bulanık Kümelerin Üyelik Fonksiyonları	34
3.5.4. Bulanık Mantık Teorisi Uygulamakla Modellenme	35
3.5.5. Bulanıklaştırma	36
3.5.6 Kural Tabanı.....	36
3.5.7. Çıkarım Motoru.....	37
3.5.8. Durulaştırma.....	37
BÖLÜM IV BULGULAR	38
4.1. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Teknolojik Araç Kullanımı, Öfke Saldırganlık ve Durumluk - Sürekli Kaygı Durumları	38

4.2.Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin AkıllıTelefon Kullanım Süresine Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları	40
4.3. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Süresine Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları	41
4.4. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Günlük Akıllı Telefon Kontrol Etme Alışkanlığına Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları	42
4.5. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Sosyal Medya Kullanma Sıklığına Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları	43
4.6. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Günlük Teknoloji Kullanma Süresine Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları	44
4.7. Sosyal Medyanın Durumluk Kaygı Düzeyi ile Saldırganlığa Etkisi	45
4.7.1. Sosyal Medyanın Saldırganlık ve Kaygıya Etkisi (Bulanıklaştırma Sonuçları).....	45
4.7.2. Sosyal Medyanın Saldırganlık ve Kaygı Düzeyine Etkisi (Durulaştırma) Sonuçları	47
BÖLÜM V SONUÇ ve TARTIŞMA	49
5.1. Sonuç.....	49
5.2. Tartışma.....	50
5.3. Öneriler	51
KAYNAKÇA	52
EKLER.....	60
ÖZGEÇMİŞ.....	66

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Kural Taban Tablosu	37
Tablo 4.1. Öğrencilerin teknoloji kullanma durumlarının dağılımı	38
Tablo 4.2. Öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlara ait tanımlayıcı istatistikler	39
Tablo 4.3. Öğrencilerin akıllı telefon kullanma süresine göre ölçek puanlarının karşılaştırılması	40
Tablo 4.4. Öğrencilerin sosyal medya kullanma süresine göre ölçek puanlarının karşılaştırılması	41
Tablo 4.5. Öğrencilerin günlük akıllı telefon kontrol etme sıklığına göre ölçek puanlarının karşılaştırılması	42
Tablo 4.6. Öğrencilerin sosyal medya kullanma sıklığına göre ölçek puanlarının karşılaştırılması	43
Tablo 4.7. Öğrencilerin günlük teknoloji kullanma süresine göre ölçek Puanlarının karşılaştırılması	44
Tablo 4.8. Kaygı Değişim Aralıkları ve Alt Kümeleri	45
Tablo 4.9. Sosyal Medya Değişim Aralıkları ve Alt Kümeleri	46
Tablo 4.10. Saldırganlık Değişim Aralıkları ve Alt Kümeleri	47

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Klasik Mantık Kümeler	34
Şekil 3.2. “Sık Sık” Kaygıyı Gösteren Yamuk Küme	35
Şekil 3.3. Bulanık Mantık İle Modellenme	36
Şekil 4.1. Sosyal Medyaya Ait Bulanık Kümeler	45
Şekil 4.2. Saldırganlığa Ait Bulanık Kümeler	46
Şekil 4.3. Kaygıya Ait Bulanık Kümeler	46
Şekil 4.4. Sosyal Medya Kullanımı	47
Şekil 4.5. Saldırganlık	47
Şekil 4.6. Kaygı	48

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Teknolojik gelişmeler tekerleğin bulunmasıyla başlamış ve insanoğlunun sınırsız öğrenme kapasitesiyle büyük bir hız kazanmıştır. Günümüzde hızla değişme ve gelişme gösteren teknoloji, insanların yaşam biçimlerini ve davranışlarını da köklü olarak değiştirmektedir. İletişim şekilleri, değer yargıları, alışveriş alışkanlıkları, flört ve hatta evlilik şekilleri dahi teknolojiadaki süratli değişimden etkilenmektedir. Her değişim ve yenilikte olduğu gibi teknolojiadaki süratli gelişimin de pozitif getirileri olduğu kadar negatif getirileri de meydana çıkmaktadır (Ulusoy, 2008).

Özellikle 1979 senedinden sonra doğan ve “Y Kuşağı” olarak isimlendirilen kısım, gerek popülasyon yanında gerekse kullandıkları modern teknoloji bakımından ön sıralarda yer almaktadır. Bu nesil ve bugünün çocuk ve gençleri; genelde teknolojinin, kişisel bilgisayar ve internetin etkileşim ve iletişim arzulayan bölümlerinde en fazla yer kaplayan aktörlerin önünde bulunmaktadır (Montgomery, Gottlieb-Robles and Larson, 2004 ve Lenhart, Madden and Hitlin, 2005)

İnsanın psikolojik, fizyolojik ve sosyal değişimlerini en çok hayat bulduğu gençlik devri, aynı anda sosyal ortamda oluşan pozitif ya da negatif tüm değişimlerden etkilenen ve ilerideki nesillere de en çok etki eden devirdir. Bugün dahi gençlerde söz konusu geçen davranış biçimlerinden birisi de saldırganlık ve şiddettir. Saldırganlık, diğer bir kimseye zarar verme amacı kapsayan her çeşit eylem olarak vasıflandırılır (Felson, 1996). Günümüzde teknolojinin gelişimi ile birlikte, bireylerin ülkeler arasındaki iletişimi daha fazla olmaya başlamıştır. Artık bir kişi internetten sipariş ettiği bir kıyafetti Fransa’dan getirebilmektedir. Kişiler kültürler arasında iletişime geçebilmekte hatta evlilikler ile sonuçlanan durumlar oluşmaktadır (Tüzün, 2002).

Gençler, geldikleri bu farklı ülke ve ortama uyum sağlamak ve eğitimi için geçireceği zamanı bu adaptasyona göre ayarlayacaktır. Kendi alışık olduğu ortamından ve ailesinden uzakta olması, gençlerde bir boşluk oluşturmaktadır (Özçetin, 2013). İnterneti araç olarak kullanmaktan çok amaç haline getirmeye başladığında, yaşamımın bir parçası gibi hissetmeye başlanır. Bu parçanın eksikliği hissedildiğinde aslında bu araca bağımlı olduğunun farkına bile varılmamaktadır.

İnternet bağımlılığı, çok kullanılması, isteğinin önüne geçilememesi, internetin yok olduğu vakitlerde geçirilen vaktin ehemmiyetini kaybedilmesi, yokluğunda öfke durumu ve saldırgan eylemlerin olması ve bireyin ailevi, iş ve sosyal yaşamının zamanla zarar vermesi olarak tanımlanır (Arısoy, 2009).

Saldırganlık, sosyal psikolojide pek çok çalışmaya konu olmuş, özellikle nasıl önlenebileceği, nedenleri ve medya-saldırganlık bağları gayesinde durulmuştur. Saldırganlık neticesi zarar verici olan ve gününbirlik hayatında her bireyin bir biçimde maruz kaldığı bir gerçekliktir. Televizyonu veya gazeteleri açtığımızda gördüklerimizin, günlük yaşamda birbirimizle iletişim halinde konuştuğumuz konuların çok büyük bir bölümü saldırganlık ile alakalıdır (Kağıtçıbaşı,1999, Akt: Ulusoy, 2008). Dünyada genellenen bilgisayar oyunlarının çok fazla çokluğunun şiddet kapsamlı olması (Buckley and Anderson, 2006) ve çocukların üzerindeki saldırganlık etkisinin negatif tarafa doğru etkilemesi, yurtdışında bu husus ile alakalı çok çalışma yapılmasına sebep olmuştur (Sherry, 2001; Anderson and Bushman, 2002; Anderson and Prot, 2011).

Saldırganlık ile ilgili yapılan çalışmalarda, bilgisayar oyunlarındaki şiddetin etkisinin, televizyondaki kadar mühim olduğu biçiminde düşünceler vardır (Arriaga, Esteves, Carneiro and Monteiro, 2006). Soykan (1993) şiddet içerikli bilgisayar oyunlarını oynayan kadınlarda erkeklere oranla daha fazla bedensel uyarılma olduğu saptanmıştır. Kızlarda daha fazla sözel, erkeklerde ise fizikî saldırganlık gözlenmiştir (Akt: Ulusoy, 2008).

Günlük yaşamdaki stres ve baskı diye adlandırdığımız kavramların oluşturduğu kaygı, bilim dallarının birçoğunun araştırdığı bir husus olmuştur. Kişilik yapısı davranış bilimlerini araştıran biyolojik, fizyolojik tüm yaklaşımlar saldırganlık, şiddet gibi kavramların yanı sıra kaygıya da ele almışlardır. Kimileri kaygının insan karakterinin meydana gelmesini sağlayan en esas kuvvet olarak kabul etmiş, kimileri ise ikincil olarak karakterin meydana gelmesinde, ilerlemesinde ve eylemin oluşmasında çok mühim görevi bulunan bir faktör olarak belirtmişlerdir (Köknel, 1985, Akt: Uludağ ve Taşdöven, Dönmez, 2014).

Modernleşmenin, sanayileşmenin ve küreselleşmenin ivme kazandığı hızlı değişim, dönüşüm, süreksizlik, yozlaşma, bireyselleşme ve sosyal izolasyon bazen tek başına bazen ise hep birlikte kişilerin “güvensizliğini” ve “kaygılarını” çoğaltmaktadır. Ekonomik, siyasal ve sosyal arka planlı “mal edilmiş riskler”, güvensizlik ve kaygı oluşturmaktadır (Şentürk, 2007).

İnsanın insan olduğunu hissettirmesinin arkasında düşünebilme yeteneğinin olduğu anlaşılrsa da, hissettiği hissın ehemmiyeti de göz ardı edilemez. Sevinç, öfke, üzüñ ve korku kişilerin ana duygularıdır. Bu hislerden bir tanesi olan korkunun daha hararetili ve kaynağı veya objesi yitirilmiş olan çeşidi kaygı olarak isimlendirilmektedir. Kaygı sorununun ne olduğu gerçek anlamda anlaşılmadan duyumsanan meçhul bir korkudur (Morgan, 1991: 228, Akt: Uludağ, Taşdöven ve Dönmez, 2014).

Özellikle gençlerin hayatındaki kişilik yapısının oluştuğı “gençlik” döneminde duygularını kontrol edebilme ve davranışlarını biçimlendirme açısından teknolojinin önemi büyük yer kaplamaktadır. Gençlerin toplumun, kültürün gelecekteki mirasçıları olarak düşünüldüğünde yapmış olduğumuz çalışmanın konusu, “Teknoloji kullanımının yurtdışında yükseköğrenime devam eden gençlerin saldırganlık ve kaygı düzeylerine etkisinin incelenmesi” olarak belirlenmiştir.

1.1.1. Alt Problemler

1. Yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin teknolojik araç kullanım Kullanımı, Öfke Saldırganlık ve Durumluk - Sürekli Kaygı Durumları nasıldır?
2. Yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin akıllı telefon kullanım süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygıları arasında fark var mıdır?
3. Yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin sosyal medya kullanım süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygıları arasında fark var mıdır?
4. Yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin günlük akıllı telefon kontrol etme alışkanlığına göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygıları arasında fark var mıdır?
5. Yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin sosyal medya kullanma sıklığına göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygıları arasında fark var mıdır?
6. Yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin günlük teknoloji kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygıları arasında fark var mıdır?
7. Sosyal medyanın durumluk kaygı düzeyi ile saldırganlığa etkisi var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, yurtdışında yükseköğrenimlerine devam eden gençlerin teknoloji ile olan bağlantılarının hangi düzeyde olduğu ve bu doğrultuda oluşan saldırganlık ve kaygı düzeylerine etkisi ve sosyal medyanın, saldırganlık ve kaygı ile ilişki durumunun incelenmesidir.

Günümüzde artık teknoloji, gençler arasında günlük yaşantının bir parçası haline gelmiş olup hatta bağımlılık derecesine ulaşmıştır. İnternet, telefon, bilgisayar oyunları gibi teknolojik gelişmelerin getirdiği araçlar, bireyin sosyo kültürel durumunu gösterir hale gelmiş, hayat tarzını belirlemede büyük rol oynar durumda gelmiş ve kişileri oyun bağımlılığı, gereksiz tüketime yönelmesine yol açmıştır. Ayrıca bu araçların kullanım derecesi, araçların ortadan kalktığı veya ulaşamadığı durumlarda saldırganlık ve kaygının durum ilişkisi araştırılmıştır.

Yurtdışında yükseköğretime devam eden gençlerin ilk senelerinde, uyum sorunu ile sahip oldukları mevcut teknolojinin veya gittikleri eğitim kurumunun onlara sunduğu teknolojik olanakların hangi amaçla kullanıldığı ve kullanım amacına göre neler kazandırdığı, bu kazancı sağlarken gençler için bir tehdit oluşturup oluşturmadığı araştırılması gereken konuların önemini bize hatırlatmaktadır. Yani yurtdışında okuduğu okulun ilk senesinde yeni çevre ve kültürü benimseme ve adapte olma zorluğu çeken genç birey, alışık olduğu eski çevresine özlem duyduğu ve bu nedenle teknolojik araçları kullanma eğiliminin daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada yurtdışında yükseköğretime devam eden gençlerin kullandıkları teknolojik araçlar ile ilişkili olarak saldırganlık ve kaygı düzeylerinin hangi seviyede olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Genç bireyler her ülke için geleceğin teminatı olarak görülmektedir. Gençlerin nitelikli, bilgili, bilinçli olarak yetiştirilmesi ve ülkesine yararlı birer birey haline getirilmesi bir ülke için sosyal politika içerisinde büyük yer alması gereken bir durumdur. “Ağaç yaşken eğilir” (Türk Atasözü) sözünden yola çıkarak birey olmanın en önemli dönemindeki “gençlik dönemi” gençlerin hangi yöne doğru, ne şekilde eğilim gösterecekleri yaşlardır. Bu eğilimle birlikte geleneklerine bağlı, yenilikçi genç bireylerin topluma kazandıracağı kazançlar olacaktır.

Gençler bu kazanımları elde ederken hangi yollardan geçeceği önemli bir konudur. Günümüz yüzyılına “milenyum, “teknoloji, “iletişim, uzay çağı” gibi

isimler verilmektedir. Bu çağdaki teknolojik gelişim ve araçların getirmiş olduğu kolaylıklar ile birlikte bu araçların kullanımında insanların sosyal medya, oyun, günlük yaşamı değiştiren etmenler gibi etkilerinin de olduğu söz konusudur. Bundan dolayı bu araştırmada teknolojik araçlara çok çabuk adapte olan, yurt dışında eğitim gören ve gelecek nesillerimiz olan gençler üzerinde çalışılmıştır. Yurtdışına çıkan ve eğitim yıllarının ilk senesini geçiren gençler, teknoloji ile daha iç içe olmalarını gerektirecek nedenler ile karşı karşıya kalacakları ve bu nedenlere bağlı olarak da saldırganlık ve kaygı düzeylerinin arttığı, genelde alıştığı aile yaşantısından uzak olması, akran gruplarından ayrı kalması olarak düşünülmektedir. Bu araştırma ile teknolojik araçların gençler üzerindeki saldırganlık - kaygı düzeylerine etkisi ve aralarındaki ilişkiye odaklanarak eğitimcilere bu konu üzerinden öneriler sunulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma Lefkoşa ve Girne ili sınırları içerisindeki, Yakın Doğu ve Girne üniversitesi 2016-2017 Öğretim yılı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü 1. sınıf ilk seneleri olan gençler ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırma kullanılan ölçeklerde sorulan sorular ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Durumluk Kaygı: Tehlikeli koşulların yarattığı genellikle her bireyin yaşadığı geçici, duruma bağlı bir kaygıdır (Öner,1985, Akt: Bolat, 2004).

Gençlik: Genç, okuyan ya da tam bir meslek sahibi olmamış, ailesi ile birlikte yaşayan, evlenmemiş bir birey olarak da tanımlanabilir (Kulaksızoğlu, 2002).

Kaygı: Herhangi bir tehlikenin korkusunun yansıması olarak insanda meydana gelen tedirginlik ya da mantık dışı korku durumu olarak tanımlanabilir (Budak, 2000, Akt: Manav, 2011).

Saldırganlık: Saldırganlık, kişinin başkalarına veya kendisine yönelik rahatsız edici davranışlar olarak tanımlanabileceği gibi, kişinin kendisini tehlikelere karşı korumak amaçlı ortaya koyduğu bir davranış şekli olarak da tanımlanabilmektedir (Uğur, 2013).

Sosyal Medya: Sosyal medya en basit ifadeyle internet kullanıcılarının birbirleriyle çevrimiçi iletişim kurmalarına olanak veren, içerik paylaşımı ve kişisel yorumlar gibi

aktivitelere dayalı sosyal ağ siteleri olarak tanımlanabilir (Kirtiş ve Karahan, 2011, Akt: Özdemir ve ark.)

Sürekli Kaygı: Temeli bilinçsiz olan fakat birey tarafından bilinçli olarak tespit edilen bir korku, tedirginlik ve endişe duygusu olup fizyolojik değişmelerle ve sözel yollarla iletilebilen bir duygudur (Öner,1985, Akt: Bolat, 2004).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Saldırganlık

Saldırganlık sözcüğü etimolojik anlamda Latince "ad"(doğru) ve "gradi"(adım) sözcüklerinden oluşmuştur. İngilizcede "agression" olarak ifade edilen sözcük, ileriye doğru hareket etmek anlamına gelir. İngilizce karşısı "regredi" den gelme "regression" sözcüğü ise geriye doğru hareket etme anlamına gelir (Fromm, 1973, s.293).

İnsan, fosil bulgularından anlaşıldığına göre, “pithecanthropus” döneminde iken, henüz icat ettiği av silahları ile hemcinslerini de yok etmiştir. En iyi bilinen fosillerden Monte Circeo Adamı’nın, Ünlü Pekin Adamı’nın (Sinanthropus Pekinese), ve Ofnet koleksiyonundaki (çoğu kadın ve çocuk) fosillerin kafatasları, insan yapısı avadanlıklarla parçalanmıştır (Beygü, 1995, Akt: Asma, 2008).

Sigmund Freud saldırganlık konusunda şu sözleri dile getirmiştir: “İnsanlar sevilme isteyen nazik yaratıklar değil, içgüdüsel eğilimleri arasında saldırganlığın önemli bir payının bulunduğu yaratıklardır” (Burger, 2006, s.210).

Saldırganlık, Psikoloji’ de farklı kişiler tarafından farklı şekillerde yorumlanmış ve tanımlanmıştır. Bu tanımlar her ne kadar farklılık gösterse de birleşim noktası olarak, saldırganlık güdüsünün insanın doğasında varoluşudur (Dervent, 2007). Saldırganlık, kişinin başkalarına veya kendisine yönelik rahatsız edici davranışlar olarak tanımlanabileceği gibi, kişinin kendisini tehlikelere karşı korumak amaçlı ortaya koyduğu bir davranış şekli olarak da tanımlanabilmektedir (Uğur, 2013).

Karataş, (2008) saldırganlığı, her canlının dürtüler ve temel içgüdülerinden biri olarak tanımlar. Belli ölçüler içerisinde, yaşamı devam ettirebilmek için gereken davranışların itici gücü ve kaynağıdır. Freedman, Sears ve Carlsmith (1993) ise, saldırganlığa en sade halini “başkalarını inciten veya incitebilecek her türlü davranış” olduğunu, fakat fiili gerçekleştiren kişinin niyeti de dikkate alındığında saldırganlığın, “başkalarını incitmeyi amaçlayan her türlü davranış” olarak tanımlanabileceğini söylemiştir (Akt: Durmuş ve Gürkan, 2002).

Köknel (1999)’e göre ise saldırganlık, başka cisim ve kimselere karşı yapılan yok edici ve zararlı bir davranış şeklidir. Saldırganlık engellenme veya bireyin kendini engellenmiş olarak değerlendirmesinden kaynaklıdır. Saldırganlığın dışarı

vurumu, öfkenin harekete geçmesidir. Böylece saldırganlıkta bir eylem bir hareketlenme söz konusudur (Akt: Aksoy, 2006).

Ankay (2002) Saldırganlık doğrudan veya nesnel sebeplere bağlı olarak, kültürel ortam tarafından saldırganca kabul edilen, bireysel maddi ve acı zarar sonucu oluşan davranışlar olduğunu belirtmiştir. Bu tanımda bazı saldırgan davranışlar, dolaylı sonuçlar elde etmek için kullanılabilir.(Örneğin bağımsızlık savaşları) (Akt: Öztürk, 2006).

Buss ise, tanımladığı saldırganlık kavramında niyet gibi öznel kavramları kullanmamaya çalışmaktadır. Çünkü ona göre niyet gibi öznel bir kavram nesnel olarak değerlendirilemez ve saldırıda bulunan kişinin gerçek niye her zaman bilinmeyebilir (Tiryaki, 1997, Akt: Asma, 2008). Bütün canlılarda ortak bir dürtü olan saldırganlık, beslenme, korunma, cinsellik içgüdülerinin altında bulunan, onları bütünleştirip birleşik hale getiren bir alt içgüdü olarak ele alınmıştır (Balcıoğlu, 2000 Akt: Durmuş ve Gürcan, 2002).

Şimdiye kadarki tanımlar saldırganlığın fiziksel boyutunu göstermiştir. Ancak fiziksel saldırganlığın yanı sıra sözel ve duygusal saldırganlıklar da vardır. Duygusal saldırganlık, kişiyi duygusal yoldan acıtan, onu sıkıntıya sokan, ruhsal açıdan güven kaybına neden olan ve örselemek için söylenen sözlerdir. Sözel saldırganlık ise, karşısındaki bireyi aşağılamak, hor görmek, incitmek gibi amaçlar içerir. Küfür etmek, alay etmek, hakaret söylemleri bu amaçla söylenmiş sözler niteliğindedir (Özen, 2013).

Öfke, kızgınlık ve saldırganlık genellikle birbiriyle bağlantısı yakın olan kavramlardır. Ayrıca davranış biçimi olarak saldırganlığın duygusal seviyesinde, kızgınlık ve öfkenin dışında, değişik derecelerde kin, şiddet, düşmanlık, nefret gibi bütün yok edici duygularda bulunabilir. Diğer bir açıdan bakıldığında saldırganlık, öfkenin dışa yansıyan ve bir bireyi, nesneyi yok etmeye yönelik belirtisi olarak yorumlanabilir (Clifford, 1998:432 Akt: Asma, 2008).

Saldırganlık kavram ile aynı anlamda kullanılan kavramlardan biri, “şiddet”tir. Kökeni Arapça olan ve genel olarak “sertlik”, “zorluk”, “güç denemesi” şeklinde ifade edilen kavram, son zamanlarda “insana eziyet etme ve rahatsızlık verme” anlamında kullanılmaktadır (Çiçek, 2009, Akt: Nair, 2014). Korkut’a göre (1995) gündelik hayatta şiddet saldırganlık kavramıyla özdeşleştirilmiştir. Bu iki kelime birbirleri yerine kullanılmaya başlamıştır. Saldırganlık ile şiddetin farklı

kavramlar olduğunu, saldırganlığın ve şiddetin fiziki yanlarının ağır basan ve zarar verme oranı yüksek olan bir boyutu olduğunu belirtir (Akt: Cengiz, 2010).

Olweus (1999) şiddeti, “bir kimsenin fiziksel ya da bir nesne kullanarak diğer bireyi göreceli olarak ciddi sayılabilecek biçimde yaralaması ya da zarar vermesi” olarak tanımlamıştır (Durmuş ve Gürkan, 2002). Tutar (2004) şiddeti genel çerçeveleri ile saldırganlık ile bağlantılı bir davranış çeşidi olarak tanımlar. Bu anlamda şiddet, bireye yönlendirilmiş, bireyin istemediği ve o kimseyi tahrik edici, yıpratıcı eylem olarak belirtir. Şiddet sözcüğü genel anlamıyla, bir olgunun yoğunluğunun, aşırı duygu durumunu, sert ve kaba davranışı, fiili nitelendirir. Şiddet, kaba kuvveti, saldırgan davranış biçimini, beden gücünü kötüye kullanılmasını, yıkan, yok eden eylemleri, kişiye ve topluma zarar veren fiili hareketleri kapsar (Yetim, 2000, Akt: Acet, 2005).

Şiddetle alakalı davranış biçimlerinin kime karşı, ne zaman, ne tür ve ne derece olacağının öğrenildiği görüşü yaygınlık kazanmaktadır. Saldırganlık çeşitleri gün içerisindeki yaşamalarımızda, alt kümelerde, aile içinde, kitle iletişim araçları ile insanların karşısına çıktığı gibi, kişinin sahip olduğu inançlar, gösterdiği davranış biçimlerine, çevrenin verdiği, ceza veya ödül tepkileri de bireylerin davranışlarını şekillendirmektedir (Cüceloğlu, 20010).

Davranışçı yaklaşım açısından yapılan tanımlamada, saldırganlık davranışı, en sade ve çokça kabul gören tanımlardan biridir. Buna göre, bir eylem biçimi bir diğer kişiye hasar veriyorsa saldırgan eylem olarak vasıflandırılır (Aktaş, 2001; Worchel, Cooper, Goethals ve Olson, 2000, Akt: Kars, 2010). Freedman ve arkadaşları (2003)’nın tanımladığı davranışçı yaklaşımdaki saldırganlığa göre, başka kişileri incitebilecek veya inciten her türlü davranıştır (Akt: Baran, 2008). Bilişsel yaklaşıma göre ise öfke nedeni, olaya sahip olunan fikirlerdir (Şahin, 2004). Saldırganlık davranışı ile ilişkili olan öfke eylemi kuramına göre, davranışla nitelendirilir, davranma, eylem ve duygu meyili aracılığı ile meydana getirilir (Calhoun, 1984). Balkaya, (2001) bilişsel davranışçı kurama göre öfkeyi, biliş ve eylemin birbirinden etkilendiği, bilişsel köklü hissi olarak tanımlamaktadır (Akt: Karataş, 2008).

Duygusal tanımda, öfke duygusu ile ortaya çıkan davranış biçimlerinin hepsini saldırganlık olarak nitelendirilmektedir. Bu kurama göre, bir davranış biçiminin saldırgan olarak nitelendirebilmek için temel kriter o eylemin bir öfke duygusu ile meydana gelip gelmediğidir. Duygusal tanımın en bariz eksikliği, bir

eylemin altında yatan hissin ne olduğunu bilmenin her daim muhtemel olmayışıdır (Aktaş, 2001; Taylor ve ark, 2000, Akt: Kars, 2010).

Nevrotik süreç kişiyi saldırgan, kendine dönük tip veya boyun eğen tiplerden biri olmaya zorlamaktadır. Gençliklik çağından yetişkinlik çağına geçiş bireyi bir kimlik oluşturmaya da zorlamaktadır. Nevrotik kimselerde bu kimliğin meydana gelme sürecinde kişinin istekleri önemli değildir. Bu da bireyin derinliğinde bir boşluk, güçsüzlük, dermansızlık hissetmesine sebep olur (Geçtan, 2004, s.240).

Freud'un saldırganlık ile ilgili psikoanalitik yaklaşımına tarihi açıdan bakıldığı zaman, üç ayrı açıklama görülmektedir. Yaklaşımın ilk dönemlerinde, saldırganlık konusuna pek önem verilmemektedir. Bu ilk dönemde, libido, psikoseksüel gelişim dönemlerine ağırlık veren Freud, bütün nevrotik tezatlıkları cinsellik ile açıklamaya uğraşmıştır. Bundan dolayı, saldırganlık dürtüsünün de psikoseksüel gelişim süreci içerisinde ele alındığı görülmektedir. Ego içgüdüsünün gayesi, bireyin kendisini koruma eğilimleri, ahlaki sınırlılıklar, bilişsel işlevlerin kısmı olarak açıklamıştır. Bu açıdan bireyin tatminini alıkoyan ve tehdit eden hallerde egonun reaksiyon belirteceği farz edilerek, bu reaksiyonlar saldırganlık şeklinde değerlendirilmiştir. Freud savaş döneminde şahit olduğu şiddet olayları sebebi ile saldırganlığa daha da fazla önem vermiş ve yaklaşımında yaşam ve ölüm içgüdüleri kavramları çıkmıştır (Önal, 2005, Akt: Baran, 2008).

2.2. Saldırganlık Kuramları

Kişilerin saldırgan davranışları ile ilgili tartışmalarda, esas çelişki, saldırganlık davranışının, sonradan kazanılan mı, yoksa içgüdüsel bir eylem mi olduğudur. Şiddet ve saldırganlık hadiselerin yorumlanmasını esaslandıran kurumlarda ayrı düşünceler vardır. Bu konuda kuramlar genellikle iki esasa yüklenmektedir (Köksal 1991, Akt: Dizman, 2003).

Saldırganlık ile ilgili içgüdüsel ve biyolojik teoriler, saldırganlığı kalıtsal olan, insan tabiatının bir bölümü olarak değerlendirmektedir. Öğrenme yaklaşımları ise, saldırganlığın taklit ve gözlem aracılığıyla sonradan öğrenildiğini savunmaktadırlar. Bu iki kuramı birleştiren engellenme yaklaşımı da üçüncü diğer bir kuram olarak ele alınmaktadır (Tuzgöl, 1998).

2.2.1. İçgüdüsel ve Biyolojik Kuramlar

İçgüdüsel kuramın öncüleri, Sigmund Freud ve K. Lorenz'dir. Freud' a göre, insanoğlunda iki temel içgüdü vardır. Bunlardan birincisi yaşam içgüdü olan “eros”, diğeri ise ölüm içgüdü olan “thanatos” tur. Kişilerde ölüm içgüdüünün sebep olduğu yıkıcılık, saldırgan filler ile birlikte azalma göstermekte, saldırganlık fiilini gerçekleştirdikten sonraki zaman aralığında ise, yıkıcılık yeniden meydana gelmektedir. Bu sebepten dolayı insanoğlunun saldırganlığı, Freud'a göre kaçınılmaz bir durumdur (Tiryaki, 2000; İkizler, 1995, Akt: Acet, 2005, s: 62).

Dayanışmacı, dingin, barışçı dönemler ve toplumlar tarihin dikkatinden kaçır. Bulunulan yerden günümüze ve geçmişe bakınca, kan, savaş ve şiddetin hakimiyetinden başka bir şey göremez olunur. Böylesi bir oramda, saldırganlığın insanoğlunun bir parçası olduğunu, doğuştan genler ile birlikte geldiğini, değiştirilemez ve kaçınılmaz bir yazgı niteliği taşıdığını düşünmeye başlanır (Alkan,1983:30, Akt: Öztürk, 2006).

Balcıoğlu'na göre (2003) saldırganlığın kromozomlar ile ilişkisi incelendiği zaman erkeklerdeki fazladan bir Y kromozomunun saldırganlığa sebep olduğu yönünde neticeler elde edilmiştir. Acet de (2001) Y kromozomu ile alakalı farklı neticelerin olduğu da unutulmaması ve beyinde mesansafalon, hipotalamus, amigdala' nın uyarılmasının saldırganlık ve öfkeye sebep olduğuna dair araştırma sonuçları bulunduğunu belirtmektedir.

Fromm'a göre (1993) beyin dış veya iç olarak ikili sistem olarak örgütlenmiştir. Özgöl olmadıkça saldırganlık davranışı denge durumunda bulunur. Çünkü engelleyici ve eyleme geçici böleler birbirini nispeten kararlı bir denge durumunda tutar. Bazı hayvanlarda amigdalanın ortadan kaldırılması en kuvvetli tahrik altında bile saldırgan, şiddetli tepki kabiliyetlerini kaybetmelerine sebep olur.

Biyolojik temelli kuram, objektif ve somut bilgileri içermesi açısından önemli olmak ile birlikte, saldırganlığın meydana gelmesinde tesirli olan, kişinin sosyal, zihinsel ve duygusal süreçlerini göz ardı etmesi sebebiyle yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle esas yapı olarak göz önünde tutulurken, psikososyal değişkenler ile beraber ele alınmasında yarar vardır (Efilti, 2006).

2.2.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramına göre saldırganlık da diğeri davranış biçimleri gibi öğrenmeyle kazanılır. Bandura (1973) saldırganlığın, kalıtımsal ya da içgüdüsel bir

özellik olmayıp, edimsel koşullanma ve gözlemsel öğrenmeyle elde edilen bir özellik olduğunu söylemektedir. (İkizler,1995)’e göre edimsel koşullanmada arzu edilen eylemler güçlendirilirken, istenmeyen güçlendirilmemektedir. Arzu edilen davranış şeklin, meydana çıkma yoğunluğu çoğalırken, arzu edilmeyen eylemlerin gözükme yoğunluğu seyreilmemektedir (Akt: Dervent, 2007).

Albert Bandura’ nın fikirlerini esas alan sosyal öğrenme kuramına göre, çocuklar kesin durumlarda nasıl davranış sergilemeleri gerektiğini, diğer kişilerin eylemlerini gözlemleyerek öğrenir. İnsan gelişimi, bireyin davranışlarının, çevre etkisinin ve doğuştan gelen özelliklerin etkisinin karmaşık etkileşmesi neticesinde meydana gelir. Saldırganlığın pekişmesindeki en önemli faktör de çevredeki modellerin davranışlarının gözlemlenmesidir. Mesela, babasının annesine sık sık şiddet uyguladığına şahit olan bir çocuğun, ileride eşine veya çocuklarına zarar veren bir birey olma ihtimali yüksektir (Kağıtçıbaşı, 1999, Akt: Acet, 2005, s: 65).

2.2.2.1. Araçsal Öğrenme

Araçsal Öğrenme yaklaşımında Atkinson ve Hilgart (1995) herhangi bir davranış ödüllendirildiğinde veya pekiştirildiğinde o davranışın gelecekte tekrarlanma ihtimalinin yükseleceğini belirtirler. Türkiye’ de genç grubunda saldırganlığı pekiştirici mükafatlar arasında; rüşvet, arkadaş grubunda popülerlik, otoritenin veya arkadaş grubunun onayı da saldırılan bireyin acı çekmesi, toplumda kötü bir pozisyona düşürülmesi sayılabilir. Ödüllendirme, bireyin kendi içerisinde duyduğu bir tatmin olma, gerilimden kurtulma veya öç alma duygusu da olabilmektedir (Akt: Cengiz, 2010).

2.2.2.2. Model Alma Yoluyla Öğrenme

Solak (2011) şüphesiz çocuklar yalnızca canlı olarak gördükleri bireyleri taklit etmezler. Aynı zamanda televizyonda seyrettikleri kişileri inceleyerek de öğrenirler. “Bu konuda önemli araştırmalar yapan Bandura basında yayınlanan saldırgan davranış örneklerinin çocuklar üzerinde, özellikle de sorunlu çocuklar üzerinde yaptıkları etkiye dikkat çekmektedir.”

2.2.3. Engellenme Kuramı

Bazı litaratürlerde engelleme- saldırganlık denencesi olarak isimlendirilen engelleme-saldırganlık yaklaşımı, en çok tartışılan ve üzerinde çalışılan saldırganlık yaklaşımıdır (Çetinkaya, 1991).

Atkinson, Atkinson ve Hilgard'e göre (1995) saldırganlığın açığa çıkma durumu, engellenme dürtüsünü azaltmaktadır. Saldırganlık, engellenme karşısında gösterilen dominant davranıştır, ancak bu davranış biçimi geçmiş dönemlerde cezalandırılmış ise, başka davranış biçimleri meydana çıkabilmektedir (Akt: Sağlam, 2009).

Engellenme etkisi ne kadar kuvvetli olur ise, huzursuzluk da o kadar yoğun olur. Şiddet doğrudan huzursuzluğun kaynağına yönelir. Engellenme- saldırganlık kuramına göre; kişilerin hedeflerine varmasını, başarıya ulaşmayı zora sokan engelleyici sebep, kişide kızgınlık meydana getirerek saldırganlığa yol açabilir. Özetle saldırganlık, huzursuzluğun patlama ve boşalma biçimi olarak kabul edilmiştir (Michaud,1991,Akt: Efiltili, 2006). Sonuç olarak engellenme yaklaşımı, saldırganlık sebebi olarak engellenmeyi göstermektedir. Ancak bu fikir saldırganlığı tam olarak açıklayamamaktadır. Engellenen her birey saldırganlık göstermemekte, geri çekilip tepki vermeyebilmektedir. Ayrıca burada maksat önemlidir. Engellenenin kendisine zarar vermeye yönelik bir hareket olarak idrak edilmesi gerekmektedir. Eğer engellenme mantıklı bir sebebe dayanır veya kazara olduğu düşünülürse kişi öfkelenmez ve saldırganlık olasılığı da azalmış olur (Nair, 2014).

Freedman ve arkadaşları (1989) engellenenin toplumun genelinde de görülebileceğini, işsizlik, alım gücü gibi ekonomik olumsuzlukların tüm toplumu etkileyen engellenmelere sebep olabileceğini belirtmişlerdir. Yapılan bir araştırmada A.B.D' nin güney eyaletlerinde pamuk fiyatları ile linç olayları arasında kuvvetli bir bağ bulunmuştur. Pamuk fiyatlarının fazla olduğu dönemlerde birkaç linç vakası görülürken, fiyatların az olduğu dönemlerde linç olaylarında gözle görülür bir artış olduğu belirlenmiştir. Burada pamuk fiyatlarındaki düşüş, ekonomik olarak bir çöküntü dönemini işaret etmiş ve engellenmeye sebep olmuştur ve engellenme ile birlikte daha fazla saldırganlık açığa çıkmıştır (Akt: Gülcen, 2010).

Kısaca engellenmenin yer değiştirilmiş saldırganlığa neden olabileceğini destekleyen deneysel araştırmalar yapılmıştır. Bu da engellenme-saldırganlık hipotezinin bir boyutunu, yani Freud' un bu konu hakkındaki özgün fikirlerini doğrular (Burger, 2006, s: 218).

2.2.4. Davranışçı Yaklaşım

Skinner, çevrenin davranış üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Skinner aynı zamanda nedensellik fikrini kabullenmekteydi ve insanların özgür seçimleri

olduğuna inanmaktadır. Düşüncelerin ve duyguların varlığını kabul etmekte; ancak fiillerimize bunların ne olduğunu reddetmektedir. Bunun yerine, gözlenebilir ve objektif çevre ile davranış arasındaki sebep-sonuç ilişkisinin önemini vurgulamaktadır (Corey, 2005, s.249, Akt: Yağcı, 2009).

Sosyal durum içerisinde davranışın ne şekilde ödüllendirileceğini bilen kişi, ödüllendirme olasılığı en büyük olan davranışı seçer. Kişiyi hedefine sakın olması götüreceğ sakın olur, saldırganlık ödüllendirilecekse, o zaman saldırgan davranış gösterir. Kişilik belli uyarımlar karşısında meydana çıkar ve benimsenen, pekiştirilen, öğrenilen davranışlar sonucu meydana gelir (Altıntaş ve Gültekin, 2003, Akt: Şahan, 2007).

Thompson ve Rudolph'un (2000) davranışçılık yaklaşımına göre, insanlar daha önce öğrenilmiş davranışlarda, benzeri davranışlar sergilemektedirler. Çevresel etkileşimlerden dolayı ve birbirini takip eden devamlı uyaran davranışlar dizisi geliştirmektedir. Yani bu davranış biçimleri çevrenin etkisi ile değişken olmaktadır (Akt: Yağcı, 2009).

2.3. Kaygı

Kaya ve Varol'a (2004) göre kaygı sözcüğünün kökeni eski Yunanca'da "anxietas" anlamına gelmektedir. Tektaş 'a göre (2014) kaygı bireyin çekingelerle baş etmesine yardımcı olan bütünleştirici bir düzendir, esas bir insani hiss ve çok taraflı bir his hali olup; bilimsel unsurları, sübjektif hisleri, bedensel semptomları ve eylemleri kapsamaktadır. Taşğın, Tekin ve Altınok'a göre de (2007) kaygı, iç veya dış dünyadan gelen bir çekince ihtimali veya bireyin böyle bir ihtimale karşı idrak veya tasrifinden dolayı olan bir hisdir. Kaygı boyunca birey, özünü ikaz durumunda ve adeta olumsuz bir şey meydana gelecekmiş gibi bir his durumunda sezer.

İnsanlar yaşam boyunca hayatını devam ettirmenin bir gerekliliği olarak çeşitli nedenlerle kaygılar duymuşlardır. Devlet yapısında yaşamın getirmiş olduğu kurallar, sanayinin gelişmesi, teknoloji ve bilim alanındaki yeniliklerle beraber meydana gelen sorunların çoğalması bu kaygıların çoğalmasına ve daha karmaşık bir durum almasına sebep olmuştur (Uludağ, Taşdöven ve Dönmez, 2014).

Genel anlamı ile kaygı, rastgele bir çekincenin korkusunun tepkisi olarak kişide meydana gelen sıkıntı veya mantık harici ürkeklik hali olarak isimlendirilebilir. Kaygı objesiz olması sebebiyle korkudan ayrıdır, korkunun kişi veya bir hadise olsun objesi kesin iken kaygının objesi meçhuldür (Akt: Manav,

2011). Kaygılı kimse bir şeyden korkmuyormuş gibidir. Kendini rahatsız hisseder ve kuruntulu bir ruh hali içerisinde (Dağ, 1999).

Kaygı genellikle, kişinin engellendiği veya kuşku verici, acı verici bir durum karşısında meydana gelir. Morgan kaygıyı insanların varoluşundaki en esas hislerden biri olarak görmüş ve kızgınlık, sıkıntı, korku, gibi hisler ile karıştırıldığı için anlaşılabilirliğinin ve tarif edilmesinin çok zor bir olgu olduğunu belirtmiştir (Morgan, 1999, Akt: Manav, 2011).

Bu hissetme durumu çoğunlukla, kişinin engellendiği ya da kuşku verici, acı yaratıcı bir hal durumunda meydana çıkar. Morgan, kaygıyı, insanların varoluşundaki en esas hislerden bir tanesi olarak görmüş ve korku, kızgınlık, üzüntü, sıkıntı benzeri hisler ile karışmış olduğu için anlamlandırılması ve tarifinin çok güç bir olgu olduğunu söylemiştir (Morgan, 1999, Akt: Kılınç, Murat, 2011).

Kaygı korku ile bazı ortak yönleri sahiptir. İki duygu da gelmesi yakın olan bir belaya karşı geliştirilmiş hissel reflekslerdir. Kaygının etkinliği, içinde var olan halin “kişi için taşıdığı önemle” ölçülüdür. Kişi bu hissi oluşturan asıl gerekçelerin farkında değildir (Geçtan, 1995 Akt: Bolat, 2004).

2.4. Kaygı Kuramları

2.4.1. Psikanaltik Yaklaşımda Kaygı

Kaygı bilim dallarından birçoğunun incelediği konu olmuştur. Davranış biçimi ve kişilik yapısını araştıran biyolojik, fizyolojik tüm teoriler tüm ruh bilim doktrinleri sürekli biçimde kaygıya yer ayırmışlardır (Köknel, 1985, Akt: Uludağ ve ark., 2014).

Kaygıyı sinirsel bir hal olarak nitelendiren Freud, kaygının kökünde kişiliğin az gelişmiş yanı olan id’in iç reflekslerinin durdurulması yattığını söyler. Örneğin; kapalı ortamlarda bulunmaktan korkan bir erkek çocuğu doğrusunda cinsel beklentilerini ve yakın ilişki oluşturma talebini bildirmekten korkmaktadır. Yani kaygının sebebi engellenmedir (Davison and Neale, 2004).

Karen Horney, Eric Fromm da kaygı, kişiliğin temelinde bulunan güç, Freud, Adler, Sullivan da çevreyle olan veya iç çatışmalar neticesinde meydana gelen ikincil bir güç olup, kişiliğin gelişmesinde, davranışın ortaya çıkmasında, yapılanmasında önemli rolü davranışın meydana gelmesinde dış ve iç çatışma ile kaygının mevcudiyetini ortak olarak kabul edilen iki öge meydana getirmektedir (Köknel, 1995, Akt: Bolat, 2004).

Horney, kaygının şuuruz olarak yaşandığını belirtir ve davranışları etkilediğini belirtir. O'na göre kaygılı kişi kendisini çaresiz algılar. Kaygının akıl dışı olması bireyin arzulamayacağı bir haldir. Çünkü insan akıl dışı bir halin altına girmek istemez. "Kişi, durumu ne kadar korkutucu, kontrolü dışında ve var olan kapasitesiyle baş edilemez algılıyorsa, o kadar kaygılanır" (Dağ, 1999).

Freud'a göre kaygı, risk halinde korunmanın göstergesi olduğunu öne sürmüş, daha sonra ise, egonun durdurulması ile oluşan iç tehlike olarak benimsemiştir. Freud'a göre kaygı üçe ayrılmaktadır (Ayoğlu, 2003, s: 48).

Objektif / Gerçek Kaygı: Tehlikenin nedeni kişinin dışındadır. Benlik, alt benliğin ihtiyaçlarına tatminlik çabasıdayken, dış dünyanın gerçekleri karşısında zor durumda meydana gelen kaygı biçimidir. Zaman zaman bütün kimseler tarafından hissedilmektedir (Yıldız, 2011).

Ahlak / Moral Kaygısı: Bireyin vicdanından korkmasıdır. Süperegosu ilerlemiş olan kişi kurallara ve törelere karşı bir tutumda bulunduğu veya bulunmayı planladığında mahcupluk hisseder. Gerçeklik ve ahlak kaygıları egonun bilinç kısmında meydana geldiği için birey kaygı içeriğinin ve nedeninin farkındadır (Geçtan, 2000, Akt: Bolat, 2004).

Nevrotik Kaygı: İçgüdülerden gelen riskin idrakı ile meydana gelir. Bu bir bakıma, ego içgüdülerin birden deşarj istemlerini engelleyemezse neticenin ne olabileceği korkusudur. Kişi kaygının nedeninin bilincinde değildir. Böyle bir duyguyu niçin yaşadığını bilmez (Geçtan, 1995, Akt: Bolat, 2004).

2.4.2 Varoluşçu Yaklaşım Göre Kaygı

Kierkegaard kaygının çekinceden başka olduğunu belirtir çünkü çekincelere sebep olan bir obje vardır. Fakat kaygı objesiz bir yokluk halini anlatır. Korku objesi aşıkardığı için kontrol altına alınabilen bir his iken, kaygı katıyen denetim edilemez. Çünkü süresiz bir olgu olan insan sürekliliği katıyen kazanamaz (Deren, 1999).

Rollo May'e göre kaygı iki ayrı biçimde boy gösterir. Pozitif yanıyla kaygı, kişinin çekinceleriyle karşılaşmayı göze alarak, kişinin özüne türlü yaşama olanakları edinmesine sebep olabilmektedir. Negatif tarafı ile kaygı ise, bu olanaklardan çekilip küçük bir çerçeve içerisinde bir grup kaidelere ilişik olarak bir ömre sebep olur. Bu hal yaşanmamış olanakları kapsar ve küçük bir mevcudiyet şeklini kabullenmesine neden olur (Sayar, 2000).

2.5. Korku ve Kaygı

Tehlike olarak idrak edilen belli bir sebeple alakalı olarak bedensel ya da soyut bir huzursuzluk hissi yaşayan bir kişi veya gruptaki hal olarak nitelendirilmektedir. Hastaneye yatma, ameliyat, analjezi, acı, ölüm tehlikesi, bilişsel eksiklik, hastalıklar, duyuusal eksiklik, uzuv yitirilmesi, bilgisizlik, bakım ve iyileştirmeler, terminal hastalıklar kişinin çekince hissetmesine sebep olmaktadır (Yıldız, 2011).

Levit (1980) kaygıyı, "Yüksek fizyolojik uyarılmışlık ve sübjektif tasa hisleri" olarak belirtir. Kaygı birçok zaman korkuyla alakalıdır. Karşılaşma evvelinde ve anında hissedilen kaygı, kendisini üst düzey bedensel dürtülmüş ve stres biçiminde aktarmaktadır (Çapkın, 2011).

2.6. Kaygı ve Stres

Stres, kişinin ihtiyaçlarının karşılanmamasından ortaya çıkan duygusal gerilimdir. Çocukluk stresleri, temel ihtiyaçların karşılanamamasından dolayı olabildiği gibi, erişkinle çocuğun algılama farklılıklarından da kaynaklanabilir (Yavuzer, 1996, Akt: Bolat, 2004). Fizik alanında "maddenin kendi içinde olan ve üzerine uygulanan dış güce, kendi direnci miktarında tepki göstermesini sağlayan iç güç" olarak isimlendirilen stres ifadesi tıp alanında ise ilk defa fizyolog Bernard aracılığı ile XIX. yüzyılın ikinci döneminde sarf edilmiştir (Köknel, 1988, Akt: Yerlikaya, 2009).

Günlük yaşamda insanların yaşadığı stresin neden olduğu kişi ya da olayların sebeplerini bilmek kayda değer bir konu durumundadır. Kimileri kaygının insan karakterinin oluşmasını sağlayan en esas kuvvet olarak benimsemiş, kimileri ise ikincil olarak oluşan karakterin meydana gelmesinde, ilerlemesinde ve eylemin oluşmasında çok mühim bir görevi bulunan bir faktör olarak belirtmişlerdir (Köknel, 1985, Akt: Uludağ ve ark., 2014).

2.7. Beyin Yapısı

Treays'e göre (2008), beyin yaklaşık iki yumruk büyüklüğünde, kadınlarda 1,400 gram, erkeklerde ise 1,250 gramağırlığında, küflü peynir misali kokuşan, bulaşkan, peltemsi bir öğeden oluşur. Hacim olarak vücutta 1/50'lik yer kaplar. Vücutta alınan oksijenin yüzde 25'ini ve vücutta dolaşan kanın yüzde 15'ini kullanır (Akt: Dağ, 2011).

Beyin birçok fonksiyonu aynı anda gerçekleştirebilen bir uzuvumuzdur. Beden tutumlarımızın kontrol altına alınması, uzuvlarımızın sistemli işlemesi yanında, düşünme, öğrenme ve anımsamadan mesul uzuvumuzdur (Foster-Deffenbaugh, 1996; Wortock, 2002, Akt: Keleş ve Çepni, (2006). Beyin duygusal ve bedensel olayların idarecisidir. Yani beyin bütün dışsal ve içsel çevrenin algılanmasını yöneten, bilgi işleyen, bilgi edinen bir organ olduğu için, insan kişiliğinin ve davranışının birçok eşsiz özelliğini oluşturur (Cansel ve ark. 2008, Akt: Üngüren, 2015).

Beynin ön lobu başın ön tarafında bulunup sorunları çözme, hüküm verme, yaratıcılık, planlama gibi kasti fiiliyatları içerir. Bununla birlikte lobların işlevlerinde bazı bağdaşmalar da bulunmaktadır. Beynin orta bölümü hipocampus, hipotalamus, thalamus ve amigdala bölümlerinden meydana gelir. Limbik sistem olarak da bilinen beyin bu orta kısmı, hisler, dikkat, uyku, beden çalışması, cinsellik, koku, hormonlar ve beyin kimyevinin çoğunun imalinden mesuldür (Jensen, 1998).

Bilgi ve yeteneklerimizin ortası olan beynimiz sağ ve sol olarak iki yarım küreden meydana gelir. Beyin yarım küreleri farklı fonksiyonlardan mesuldür. Korpus kallosum kesildiğinde, bu iki bölüm arasındaki iletişim aksamakta ve bundan dolayı aralarında hiçbir şekilde bilgi bağı muhtemel olamamaktadır (Connell, 2002 ve Sprenger, 1999).

2.7.1 Limbik Sistem

Beyinde beyin sapını saran kısımdır limbik sistem. Amigdala ve hipotalamus bu bölümün iki mühim bölümüdür. Limbik sistem hislerimizi kontrol eder. Acıkmayı, susamayı, cinsel beklentileri ve başka hazları derler. İlaveten uzun müddetli hafızanın mühim bir bölümü limbik sistem sayesinde derlenir. Duyu uzuvlarımızı kontrol eden limbik sistem ile kalbin işleyiş ritmi arasında da bağ vardır. Kalbin işleyiş işlevi dışarıdan gelen duyumlara göre limbik sistemimizi uyarmaktadır. Bu uyarım nöro-biyolojik yapıma göre kontrol harici olabildiği gibi kontrol de edilebilmektedir. Algı, limbik sistemi uyarmakta limbik sistem, kalbin çalışma işleyişini etki altına alabilmekte, temponun artması ya da azalması tekrardan limbik sistemi etkilemektedir. Böylece bir döngü meydana gelmektedir (Mete ve Akpınar, 2013).

Memeli beyinde hislerin meydana gelmesi ve bildiriminden mesul olan öğeler ve bunlar arasındaki döngülerde meydana gelen limbik sistemin bir diğer ismi de duygusal beyindir. Belleğin meydana gelişi ve toplanması, eylemler, duygusal yanıtlar, ruh durumu, hüküm verme, dikkat ve odalanma, hormon ifrazı, acı, zevk duygusu, koku, öğrenme, saldırganlık, kaygı konusu ile alakalı fonksiyonları vardır. Bu vazifeleri yerine getirmek için limbik sistem yapıları birbiri ile bağlantılı biçimde türlü döngülere göre çalışırlar. Bu sebeple, bir bilişsel ilerleyişi düşünürken limbik sistem de göz ardı edilmemelidir (Metin, 2013).

2.7.1.1 Hipotalamus

Talamus ile hipofiz salgı bezinin arasında yer alır, heyecanların ve isteklerin denetlendiği merkezdir. Cinsel davranış, yeme içme bu merkez tarafından kontrol edilir. Saldırganlık duygusu, uyanıklık ve uyku davranışı, iç salgı bezlerinin çalışmalarını kontrol eden işlevlerin işleyişi yine hipotalamusta olur (Dartma, 2008).

Bezelye tanesi boyutundaki bu minik öge beyin altında bulunur. Beynin üç yüzde birini meydana getirmesine karşın çok mühim eylemlerden mesuldür. Hipotalamus bedenin termostadıdır. Şayet beden ısısı fazla artış gösterirse, hipotalamus bunu idrak eder ve cildeki kapiller damarların büyümesini sağlar bu da bedenin tersine dönerek serinlemesine yardımcı olur. Hipotalamus aynı anda hipofiz bezini de kontrol eder. Hislerin, acıkmışlığın, susamışlığın ve sirkadian temposunun tertiplenmesinde görev alır (Gelir, Koz ve Ersöz 2013).

Hipotalamsun deneysel olarak uyarılması neticesinde birçok hissel cevabın meydana çıkarıldığı açıklanmıştır. Lateral hipotalamusun uyarılması, açlık ve susama hissinin meydana gelmesi haricinde genel etkinlik seviyesini yükselterek öfke ve saldırganlık eylemine sebep olur. Buna karşılık hipotalamusun ventromediyal çekirdeğinin uyarılması neticesinde ise, hayvanların uysallaştığı gözlemlenmiştir. Hipotalamusun ventromediyal bölgelerinin iki yönlü lezyonlarında en küçük kışkırtmaya karşı dahi çokça öfke ile beraber hoyratça eylemler seyredilir (İşıloğlu, 2006).

Tokcan (2007) Talamus için korku hissi haricinde, duyu uzuvlarından gelen tüm hislerin biriktiği alandır diye belirtir. Ayrı bir deyimle talamus, duyuların bölümlendirilmesinde mühim rol almıştır. Bedenin farklı alanlarından gelen bilgiler talamusta değerlendirilerek, beyin kabuğunda alakalı bölümlere iletilir. İşbirliği içerisinde işleyen talamusta acı, tatlı, kötü, sıcaklık, güzel, çirkin v.b duyular

sınıflandırılır ve tanımlanır (Kılıçoğlu 2007). Netice olarak talamus, duyuşal girişin (input) alınması ve ulaştırılmasında mühim bir merkezi olarak tanımlar.

2.7.1.2. Amigdala

Amigdala ile beraber bazı limbik korteks bölgeleri özellikle duygulardan sorumludur. Duyguların ifade ve hissedilmesi, emosyonel anıların meydana getirilmesi ve başka kişilerde meydana gelen duyguların fark edilmesinden sorumludur. Amigdala korku, öfke, kaygı veya iğrenme gibi duyguların üretilmesine ilişkin çok çeşitli durumlardaki davranışsal, hormonal ve otonomi tepkileri organize eder (Carlson, 2014, s: 73, 287).

Limbik öğeler, öğrenme ve anımsama ilerleyişinin önemli bölümünü yapmaktadır, amigdala ise hissel hallerin bilirkişisidir. Amigdala hissel hafızanın ve başlı başına mananın birikim yeri denilebilir. Amigdala, beynimizin hissel bölümü, öteki bölümlerden daha sratlı işleyerek eylemi gerçekleştirir (Goleman, 2001).

Amigdala korku, endişe, kaygı, öfke, gibi insanın tepkisel davranışını kontrol eden birimdir. Cerebral korteks üzerindeki duyuşal değerlendirme meydanına uğramadan talamus üzerinden direk bir biçimde amigdalaya erişen dış uyarımlar her zaman korkunun, tepkinin düşüncesizce ve duyuşallıktan uzak bir biçimde dışa vurumu olarak ortaya çıkar (Joseph ve Ledoux, 1996).

2.7.1.3. Hipocampus

Hipocampus, yn ve hafıza bulmada rol oynayarak hareketlerin davranış biçimine dönüşmesinde rol oynar. Londra'daki taksicilerin el kitabına ihtiyaç duymaksızın şehrin tüm sokak ve caddeleri ile ilgili bir sınava girdikten sonra taksi şoförü olabilmelerini sağlayan hatırlama yetenekleri şofrlerde hipokampusun gelişmesini sağlamıştır, aynı durum bilinmeyen numaralar servisinde çalışan operatörlerin ezberden numaraların kime ait olduğunu söylemeleri de hipokampusun genişlediğine işaret eder (Taupın, 2007).

Hipokampusun bellek ile ilgili merkez olduğu söylenmiştir. Bilhassa hipolampusun kısa müddetli bellek ile alakalı olduğu söylenmektedir. Kısa müddetli bellek, yeni bilgilerin toplanma miktarını tasvir etmektedir (Songur, Esen ve Sarsılmaz, 2001).

Hipokampusu ameliyat ile alınan kimseler uzak belleklerini yitirdikleri ve yalnızca 1-2 dakika önce olan hadiseleri anımsadıkları gözlemlenmiştir. Bir takım ruhsal hastalıkların iyileştirmesinde kullanılan elektroşok tedavi bu alana süreksiz

zarar vermekte ve bu hastalarda süresiz müddetle öğrenme güçlüğü ve bellek yitimi meydana gelmektedir (Şenel 2003, Akt: Üngüren, 2015).

Hipokampus üstündeki ampirik araştırmalar en fazla kemirgenler ve bilhassa ratlar üstünde oluşturulmaktadır. Rat beyni takribi bir üzüm adeti boyutundadır ve içinde 200 milyon dolaylarında nöron vardır. Yetişkin bir insan beyinde hipokampusun boyutu yaklaşık 3-3,5 cm³ olup, hipokampusun bütün insan neokorteksine boyutu yaklaşık 0,009'dur (İzci ve Erbaş, 2015).

Beyinle hipokampus bağıntı kütüphane metaforuyla izah edilmektedir. Beyni bir kütüphaneye, hipokampusu da kart katologuna benzetir. Mesela Alzhemeir hastalığında hipokampus nöronları yok olmaktadır. Bu hal kütüphane benzetmesinde, kartların yok olması manasına gelir. Bilgi, yani kitaplar hala kütüphanede var olmasına karşın onlara ulaşmak muhtemel değildir (Cengiz, 2004, Akt: Üngüren, 2015).

2.8. Teknoloji Kavramı

Teknoloji ögesi, bilimin yürütmeye götürülmesi olarak da vasıflandırılmaktadır. Eğitim sahasında ise teknoloji, öğrenme faaliyetlerinin birinci olarak olduğu platformlardan başlayarak yürütmektedir (Kılıçer, 2008). Bir diğer bakış açısına göre teknoloji, en etkin biçimiyle birtakım kıymetleri ele almak için tabiatı zihni ve fiziki gayretleri ilerleterek maddi mevcudiyetleri elde etme olarak isimlendirilebilir (Bal, 2010).

Teknolojinin ilerleyişi, kişilerin, boş vakitlerini değerlendirme şekillerini, birbirleriyle haberleşme metodlarını, kazanım elde etmek için çabaladıkları işin niceliğini ve niteliğini devamlı olarak tesir etmektedir. Kimselerin meydana getirdiği topluluğa bakıldığında ise; cemiyetin, toplumsal, psikolojik, kültürel ve ekonomik, hayatın sağlam olarak devam edebilmesi doğrultusunda, teknolojinin ilerlemesinden dolayı olarak etkilendiği gözükmektedir (Alpan, 2008).

Bilişim dönemi olarak adlandırılan 21. Yüzyılda bilgiye en kısa ve hızlı yoldan ulaşım kişilerin ve toplumların ilerlemesi için büyük değer taşımaktadır. Süratli bir globalleşme yönüne ilerleyen dünyadaki bilgi toplumları içindeki yerimizi alabilmek için teknolojik güncellemeleri iyi izlemeli teknolojinin gereklilikleri yerine getirilmelidir. Bu durumu ise, meraklı olduğu konularda eğitim almak isteyen her kişiye eğitim imkanı vermekle, bilgiye ulaşmakla başarılabilir (Çetin, Çakıroğlu, Bayılmış ve Ekiz, 2004).

2.8.1. Teknoloji ve Eğitimdeki Yeri

ABD'de yapılan çalışmalara göre, bilgisayar ve alakalı teknolojinin eğitim kurumlarında yararlanımına dair öğretmenlerin görev içi ve görev öncesi öğrenimlerine ehemmiyet verilmesine rağmen, okul yöneticilerinin bu hususlardaki görevine dair akademik araştırmaların eksikliği dikkat çekmektedir (Virginia Department of Education (VDE, 2001, Akt: Turan, 2002).

Tekrardan oluşum, teknolojiden serbest olarak, eğitimin umumi olarak ilerletilmesi gereksinimi durumunda meydana getirilmelidir. Okulları, güncel teknolojiyi kullanmaya olanak verecek biçimde tekrar oluşturma, mazide yüksek umutlarla tanıtılan güncel teknolojilerin uzun devirde nasıl oluşmadığı göz önünde getirilirse, halin ne miktar uzaklığında olduğumuz gözükecektir (Altan, 1998)

Eğitimde ifadenin en önemli ve esas unsur olduğunu hatırlıyoruz. Öğretilen öğrenimde karma öğrenim ve etkileşimin ifade özellikleri ön plandaysa burada öğretmenle bilgisayarı değiştirmek zordur. Fakat öğretmen ifade etme eylemini gerçekleştirmek için bilgisayardan yararlanabilir. Ancak bilgisayar dayanaklı öğrenim ile gelenekli öğretimin belleme neticelerini kıyaslayan ve dünyanın farklı bölgelerindeki çalışmalar neticesinde bu iki öğrenim yönetimi arasında bir ayrım bulunmamıştır (Çetin ve ark., 2004).

2.9. İlgili Araştırmalar

Tüzün 2002 yılı çalışmasında amacı; gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi olarak belirlemiştir. Günümüzde hızla gelişen dijital dünyanın çocuk ve gençlerin kognitif, emosyonel ve sosyal gelişimini etkilediği herkes tarafından kabul edilmektedir. Ancak ne kadar ve nasıl etkilediği henüz araştırma konusudur. Dijital iletişimin çok yoğun ve küresel olmasına karşılık değişik toplumlarda etkilerinin farklı olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca bilgiye kolay ulaşma yolu olan internetin de değişik çocuk ve genç gruplarında farklı etkiler ve etkileşimler yaptığı olumlu ve olumsuz görünen taraflar ile kaynaklar ışığında ele alınmıştır.

Bolat'ın 2004 yılında yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin cinsiyet, yaş, branş, anne ve babanın öğrenim durumu ile anne ve babanın mesleği değişkenlerine göre mesleki yönelimleri ile durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada örneklem, Lefkoşa'da ki yabancı dilde eğitim veren orta öğretim kurumlarında random yolu ile iki yüz altı (N= 206) olarak belirtilmiştir.

Araştırma verileri için, öğrencilerin mesleki yönelimlerini ölçmek için Kepçeoğlu'nun (1990) geliştirdiği "Mesleki Yönelim Envanteri", kaygı düzeyini ölçmek için ise, Le Compte ve Öner (1982) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış "Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümleri SPSS programında yapılmıştır.

Liman'ın (2005) araştırması, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde hentbol erkek oyuncularının müsabaka öncesi kaygı durumlarının incelenmesi olarak incelenmiştir. Araştırman 3 Ocak-21 Mart 2005 tarihleri arasında Atatürk Spor Salonu ve Lala Mustafa Paşa salonlarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sınırlılıkları hentbol büyük erkekler liginde oynayan 6 takım ve bu takımlarda oynayan 78 sporcu denek olarak belirtilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak sporcuların müsabaka ortamındaki durumluk kaygı düzeylerini ölçmek için Müsabaka Durumluk Kaygı Envanteri-2 (CSAI-2) kullanılmış ve araştırmaya katılan deneklerin bilişsel kaygı, bedensel kaygı ve kendine güven puanları saptanmıştır.

Aksoy (2006) yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin bazı değişkenlikler açısından saldırganlık düzeylerinin incelenmesini ele almıştır. Araştırmanın sınırlılıkları araştırmada uygulanan anket 2004-2005 Eğitim-Öğretim yılında Lefkoşa Türk Lisesinde öğrenim gören lise 2. sınıf öğrenciler ile sınırlıdır. Lefkoşa ilçesindeki en büyük okul olan Lefkoşa Türk Lisesi öğrencilerinin bazı değişkenler açısından saldırganlık düzeylerini incelemek, saldırganlık düzeylerinin belirtilen değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak ve araştırmanın temel amacını oluşturmuştur. Araştırmanın evreni Lefkoşa'da Genel Orta Öğretim Dairesine bağlı tüm liselerdir. Bu araştırmanın örneklemini Lefkoşa'da en büyük lise olan Lefkoşa Türk Lisesi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak deneklerin saldırganlık eğilimlerini belirlemek için Buss-Durkee tarafından geliştirilen ve bu isimle anılan saldırganlık ölçeği kullanıldığı belirtilmiştir.

Ulusoy'un 2008 yılında yaptığı çalışmada ergenlerin bilişim teknolojilerini kullanımı ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelendiği belirtilmiştir. Araştırmanın evrenini 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında Adana ili Seyhan İlçesi sınırları içerisinde bulunan orta öğretim kurumları 9-10-11. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. 2006-2007 yılında orta öğretim kurumlarında eğitimin 4 yıla çıkartılmasından dolayı 12. sınıf öğrencileri araştırma kapsamına alınamamıştır. Okullar arasında kolay ulaşılabilir örneklem seçme yoluna göre sosyo-ekonomik düzeyi farklı toplam 6 orta öğretim okulu belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 6 orta öğretim okulunun 9. ,

10. ve 11.sınıflarına devam eden 249 erkek ve 270 kız toplam 526 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla “Saldırganlık Ölçeği” ve “Bireyi Tanıma Formu” kullanılmıştır. Ölçek ve anket ile toplanan verilerin çözümlenmesinde frekans dağılımı ve kay-kare teknikleri kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,5$ olarak alınmıştır.

Yağcı'nın 2009 yılında yaptığı çalışma, ergenlerin bilgisayar kullanım tür ve sıklığının öfke ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim ve öğretim yılında Lefkoşa ili sınırları içerisinde bulunan orta öğretim kurumları 9-10-11. sınıf öğrencileri oluşturduğu görülmüştür. Genel Tarama Modelleri içerisinde yer alan "İlişkisel Tarama" modelinden olup, Betimsel bir çalışmadır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,5$ olarak alındığı saptanmıştır.

Mutluoğlu ve Ersin 2010 yılında yaptıkları ilkökul 5.öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin, bazı sosyo demografik özelliklerine göre anlamlı farklılıklar olup olmadığı araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemi olarak 68 kız ve 82 erkek olmak üzere toplam 150 öğrenciden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak da Şahin (2001) saldırganlık ölçeği (SÖ) ve araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ilkökul 5. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin cinsiyete ve kolej sınavına hazırlanıp hazırlanmamaya göre anlamlı farklılık gösterdiği, ailesinin gelir düzeyine ve akademik başarısına göre ise anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin genel olarak saldırganlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Hacıhasanoğlu'nun (2011) yaptığı araştırma, ameliyata alınan hastaların yakınlarının kaygı düzeylerinin belirlenmesi olarak belirtilmiştir. Araştırma, ameliyata alınan Hastaların yakınlarının kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Dr Burhan Nalbantoğlu Hastanesi' nin genel ameliyathanesinde cerrahi girişim uygulanan hastaların yakınlarından oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi ise, 1 Eylül 2010 – 1 Aralık 2010 tarihleri arasında, araştırma kriterlerini karşılayan ve araştırmanın amacı açıklanarak bilgilendirildikten sonra izin alınan hasta yakınları olmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında ‘Hasta Yakınlarının İlişkin Özellikleri Belirleme Formu’ ve hasta ve hasta yakınlarının kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla; “Durumluluk - Sürekli Kaygı Envanteri” kullanılmıştır. Veriler SPSS istatistik programında,

yüzdelik hesabı, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi), ANOVA (Varyans analizi) ve ileri değerlendirmede Welch ANOVA, Posthoc tukey HSD testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Yıldız'ın 2011 yılında yaptığı araştırmanın konusunu ameliyat öncesi ve sonrası dönemde hastaların kaygı düzeylerinin belirlenmesi olarak belirtmiştir. Araştırmanın evreni olarak Lefkoşa'da ki hastaneler alınmıştır ve örneklem olarak ise, Dr. Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi (Dr. BNDH) erişkin ve yataklı servislerinde Nisan-Haziran 2011 tarihlerinde ameliyat olmak için yatan ve araştırma katılmayı kabul eden 183 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, hastaların sosyo demografik özelliklerini içeren "Kişisel Bilgi Formu" ve "Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde sayı, yüzdelik, ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve dunnett's kullanılmıştır. Verilerin toplanabilmesi için KKTC Sağlık Bakanlığı'ndan gerekli yazılı izinler alındıktan sonra araştırmacı tarafından, katılımcıların da yazılı onamı alınarak uygulamaya başlandığı saptanmıştır.

Akbulut (2013) yaptığı araştırmada konusunu, çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları olarak belirlemiştir. Son yıllarda bilgisayar ve İnternet kullanımı baş döndürücü bir hızla artmakta; çocuk ve ergenler bu teknolojileri en çok kullanan yaş grubu olarak göze çarpmaktadır. Çocuk ve ergenleri bu teknolojilerle buluşturma zamanı, süresi ve biçimi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bu çalışmada önce çocuk ve ergenler tarafından bilgisayar ve İnternet'in nasıl kullanıldığı kısaca tartışılmıştır. Ardından bilgisayar ve İnternet kullanımına ilişkin gerek tehditlere gerekse fırsatlara vurgu yapan bilimsel çalışmalara bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Bilgisayar ve İnternet'in fiziksel, bilişsel ve psikososyal gelişime etkilerini olumlu ve olumsuz bakış açılarıyla irdeleyen çalışmalara gönderme yapılarak sonuç bölümünde güncel uygulamalara ilişkin önerilere değinildiği görülmüştür.

Fuat ve Him (2013), üniversite öğrencilerinin internet kullanım durumları ve saldırganlık düzeyleri arasındaki korelasyon konusunu incelemişlerdir. Yapılan incelemeler sonucu, Kuzey Kıbrıs'taki üniversite öğrencilerinin internet kullanımı, sosyal beceri düzeyleri ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi irdeleyen araştırmalara pek rastlanmadığı tespit edilmiştir. Literatürdeki bu eksiklikten yola çıkarak, söz konusu eklemlleme temelinde, üniversite öğrencilerin üzerinde rol oynayan etkenlerin neler olduğu ve ne düzeyde etkili olduklarının sorgulanması amaçlanmıştır. Çalışmanın

hipotezi bireylerin internet kullanma sıklığının bireydeki saldırganlık düzeyinin arttığı savı üzerine kurulmuştur. Bu doğrultuda araştırmada, GAÜ Psikoloji ve RPD bolumu öğrencilerinden seçilecek rastgele 200 öğrenciye internet kullanımı ve saldırganlık düzeyini ölçmeyi amaçlayan üç bölümlük ölçek uygulanmıştır.

Macila (2013) bu çalışmada, basketbol oyuncularının durumluluk ve sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi olarak belirtmiştir. Çalışmanın örneklemini olarak Yakın Doğu Üniversitesi'nden yaşları 19-30 olan aktif spor yaşamlarını sürdüren 18 kadın ve erkek basketbolcular olarak belirlenmiştir. Çalışmadaki veri toplama aracı olarak deneklerde STAI Spielberger Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır.

Gerçel (2014) çalışmasında, eğitim yöneticilerinin öğrencilerin teknoloji kullanımı kaynaklı öfke ve saldırganlıklarını önleme stratejilerini ele almıştır. Araştırma evreni 2013-2014 ve 2014-2015 eğitim-öğretim yıllarında Lefkoşa ilçesi sınırları içerisinde yer alan resmi ve özel ortaöğretim okulları (22 okul) ile sınırlanmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında, teknoloji kullanımının ergenlerde saldırganlık ve öfkeye yönelik etkisinin değerlendirilmesi için, öğrencilere "Teknolojik Araç Kullanım" ve "Öfke ve Saldırganlık" ölçeği kullanmıştır. Ölçeği: Arnavut (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılan ölçek, öğrencilere uygulanmıştır. Ergenlerin öfke düzeylerini ölçmek için de kullanılan veri toplama aracı, Spielberger ve arkadaşları (1988) tarafından "Sürekli Öfke ve Öfke İfade Ölçekleri" (Trait Anger and Expression Scales) adı altında geliştirilen "Durumluk-Sürekli Öfke İfadesi Ölçeği" kullanıldığı saptanmıştır.

Madran ve Çakılcı'nın 2014 yılındaki araştırmada şiddet içerikli çok oyunculu çevrimiçi video oyunu oynayan bireylerin saldırganlık düzeyleri ile çevrimiçi video oyunu bağımlılığı düzeyleri arasındaki ilişkisi ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini yaşları 18-40 arasında olan, bir yıldan uzun süredir çok oyunculu çevrimiçi video oyunu oynayan 205 kişi oluşturmuştur. Veriler Buss-Perry Saldırganlık Ölçeğinin Türkçe uyarlaması ve İnternet Bağımlılık Ölçeği ile toplanmış, korelasyon, t-testi ve regresyon analizleriyle çözümlenmiştir. Analizler sonucunda, katılımcıların saldırganlık puanlarıyla çevrimiçi video oyunu bağımlılığı puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Erkeklerin fiziksel saldırganlık puanlarının kadınların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu, ancak bağımlılık puanları açısından anlamlı bir cinsiyet farklılığı bulunmadığı görülmüştür.

Burak ve Ahmetoğlu'nun (2015) yapmış oldukları araştırmada bilgisayar oyunlarının ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin saldırganlık düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın örneklemini Edirne'de bulunan farklı sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden, dokuz resmi ilkökul ve ortaokulda öğrenim gören 4. sınıf ve 5. sınıfta olmak üzere toplam 484 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öğrenciler, aileler ve öğrencilerin bilgisayar oyunu oynamaya ilişkin durumları hakkındaki bazı genel bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu" ve öğrencilerin saldırganlık düzeyini belirlemek amacıyla Buss ve Perry (2000) tarafından hazırlanan ve Can (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Saldırganlık Düzey Ölçeği" kullanılmıştır.

Karaaslan'ın (2015) çalışması, dijital oyunlar ve dijital şiddet farkındalığı: ebeveyn ve çocuklar üzerinde yapılan karşılaştırmalı bir analiz olarak belirlenmiştir. Teknolojilerin yaygın kullanımı çocukların yaşam biçimini etkilemiştir. Şiddet oyunlarını oynayan çocuklar gerçek hayatta da şiddeti kanıksamakta bu davranışlara eğilim gösterebilmektedirler. Oyunlarındaki şiddete karşı göstermiş oldukları farkındalığı belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla, ortaöğretimde okuyan ve kota örneklem yöntemiyle seçilen 100 öğrenciye ve onların 100 kişilik ebeveynlerine uygulanan anket tekniği ile veriler elde edilmiş ve SPSS programı kullanılarak istatistiksel açıdan analiz edilmiştir. Araştırmada çocuklar ve ebeveynler için bağımsız değişken cinsiyet, çocuklar için bağımlı değişkenlerimiz, çocukların şiddetten etkilenmeleri, şiddetin taklit edilmesi, şiddeti onaylamalarıdır. Ebeveynler için bağımlı değişken ise şiddet içeren oyuna müdahale, güvenliğin sağlanması, bilinçli kullanım gibi değişkenlerdir.

Peker'in (2015) yapmış olduğu bu çalışmanın amacı ergenlerin saldırganlık ve siber zorbalık davranışları arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırma 393 ortaöğretim öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Katılımcılara Saldırganlık Ölçeği ile Siber Zorbalık Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma da Pearson korelasyon katsayısı ve aşamalı çoklu regresyon analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Saldırgan davranışlar ile siber zorbalık arasındaki ilişkileri incelemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda saldırganlık ölçeğinin alt boyutları ile siber zorbalık arasında anlamlı ve pozitif ilişkilerin olduğu görülmüştür. Saldırganlığın siber zorbalığı yordamasını incelemek amacıyla ise aşamalı çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, dolaylı ve fiziksel saldırganlık puanlarının siber zorbalığı anlamlı

düzeyde yordadığı; sözel, öfke ve düşmanlık saldırganlık puanlarının ise siber zorbalığı anlamlı bir düzeyde yordamadığı görülmüştür.

Korkmaz'ın 2016 yılında yaptığı araştırmada, siber zorbalık: fizikselden sanala yeni şiddet konu edinilmiştir. Kasıtlı olarak kişisel web sitesi çökertme, isimsiz çağrılar, gizli kimlikle gönderilen spamlar, mağdurun özel sohbet odalarına girmesini engelleme, e-posta, cep telefonu ve yazılı mesajla karşı tarafa zarar verme şeklinde olan bu davranışlara siber zorbalık denilmektedir. Yapılan araştırmalar siber zorbalığa maruz kalan çocukların bir takım psikolojik sorunlar yaşadığını göstermektedir. Dikkat sorunları, okul başarısında düşme, korku, üzüntü, kaygılı olma, yalnızlık duygusu, uyku bozuklukları, saldırganlık depresyon, intihar eğilimlerinin yüksek olması, sigara ve alkol kullanımı gibi belirtiler görülmektedir. Bu çalışmada, siber zorbalık karşısında kişinin, ailelerin ve okulların neler yapabilecekleri konusunda öneriler sunulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu kısımda çalışmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama sürecine, veri toplama araçlarına, veri toplama analizine, bulguların yorumlanmasına, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

“Teknoloji Kullanımının Yurtdışında Eğitim Gören Gençler Üzerindeki Saldırganlık – Süreklilik ve Durumluk Kaygı Düzeyine Etkisinin Öğrencilere Göre Değerlendirilmesi” başlıklı nicel ve bulanık mantık bölümlerinden meydana gelen çalışmada, güvenilir, derinlemesine ve ayrıntılı verilerin elde edilmesi hedeflendiğinden, nicel ve bulanık mantık (Fuzzy Logic) yöntemlerinin olduğu karma yöntem araştırmaları kullanılmıştır. Karma yöntemle araştırma yapmak ise çeşitli yöntemler kullanarak olayları bir çerçeve içerisinde sunma, analiz etme ve bir araya getirmektir (Johnson ve Turner 2003, Akt: Baki ve Gökçek, 2012). Araştırma, tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır.

Çalışmada, “Teknoloji Kullanımının Gençlerde Saldırganlık – Süreklilik ve Durumluk Kaygıya Etkisinin Değerlendirilmesi” hedeflenmiş ve öğrenci fikirlerini belirlemek için uygulanan bölüm, araştırmanın nicel biçimini oluşturmuştur. Anket, gençlerdeki teknoloji kullanımının öfke ve saldırganlık davranışları üzerinde etkili olup olmadığını ortaya çıkarmaya yönelik, durum araştırması yapmak amacı ile düzenlenmiştir. Araştırmada kullanılan karma araştırma modeli ile belirlenmeye çalışılan teknoloji kullanımlarını etkileyen faktörlerin, öğrencilerin demografik özelliklerine göre değişip değişmediği incelenmiştir. Çalışmanın nicel kısmında kullanılan ve öğrencilere uygulanan ölçek 5’li Likert türünde bir ankettir ve öğrencilerin demografik özelliklerinin ölçüldüğü birinci bölümden sonra, ikinci bölümde öğrencilerin teknoloji kullanımı, üçüncü bölümde de öğrencilerin öfke ve saldırganlık, dördüncü kısımda da sürekli ve durumluk kaygı düzeylerini ölçmek amacı ile geliştirilen ifadeleri içerir.

Çalışmadaki karma araştırmanın diğer kısmını ise, öğrenciler üzerinde kullanılan bulanık mantık yöntemi oluşturmaktadır. Bulanık mantık, giriş olarak Sosyal medya olmuştur. Sosyal medyanın yurt dışında okuyan gençler üzerindeki saldırganlık ve kaygıya etkisi araştırılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma, 2016 – 2017 yılları arasında yapılmıştır. KKTC'nin Lefkoşa ve Girne ili sınırları içinde bulunan, Yakın Doğu ve Girne Üniversiteleri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme, Lefkoşa'daki Yakınoğu ve Girne'deki Girne Üniversitelerinde eğitim görmek için yurtdışına çıkmış Türkiye'den gelen Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü 1. Sınıf ve ilk seneleri olan öğrencilerinden oluşturulmuştur. Girne Üniversitesinden 35 öğrenci ve Lefkoşa'daki Yakınoğu Üniversitesinden 65 öğrenci olmak üzere toplamda 100 genç ile birlikte çalışılmıştır. Araştırma envanterleri 150 gence uygulanmıştır. Ancak 50 envanter gençler tarafından tamamlanmadığı için geçersiz sayılmıştır. Araştırma envanterleri, Yakın Doğu ve Girne üniversitelerinden 4 farklı Psikolojik ve Danışmanlık sınıflarına, derslerin hocalarından izin alınarak ders saatlerinde uygulanmıştır.

Bulanık mantıkta rastgele seçilmiş 30 genç ile çalışılmıştır. Bulanık mantık tek bir kişinin dahi verilerinden sonuç elde edebilmektedir. Örneklem sayımızın 100 kişi olmasından dolayı bulanık mantık örnekleme 30 kişi seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada, teknoloji kullanımının gençlerde saldırganlık ve öfkeye yönelik etkisinin değerlendirilmesi için, “Teknolojik Araç Kullanım Ölçeği”, “Öfke ve Saldırganlık Anketi” ve “Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri” kullanılmıştır. Araştırmada geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış “Bulanık Mantık” kullanılmıştır.

3.3.1. Teknolojik Araç Kullanım Ölçeği

Teknolojik Araç Kullanım Ölçeği Arnavut (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek bu çalışmada gençlere uygulanmıştır. Hazırlanan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizinin yapılabilmesi için, Arnavut (2013) tarafından 93 madde hazırlanmış ve yapılan Faktör Analizi sonucunda ölçek için uygun olmayan on beş ifade anket kapsamından çıkarılmıştır. Ölçeğin temel bileşenlerini (alt boyutlarını) ortaya koymak amacıyla Principal Component Faktör Analizi ve Varimax Rotation uygulanmıştır.

Ölçek için KMO örneklem uygunluk katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Yapılan Barlett Testi'nde X^2 değeri 1435.81 ve anlamlı çıkmıştır. KMO ve Barlett testi verilerin Faktör Analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Faktör Analizi

sonucunda 5 boyut ortaya çıkmıştır. Ölçek 5 faktörlü olarak yapılandırılmış ve faktörlerde bulunan maddelerin içeriği ve yapıları bakımından "Teknolojik Araç Görüşleri" (24 madde), "Sosyal Medya" (12 madde), "Teknolojinin Yaşamdaki yeri" (8 madde), "Eğitsel Kullanım" (9 madde), "İletişim" (7 madde) şeklinde düzenlenmiştir. Bu araştırmada anketteki "Teknolojinin Yaşamdaki Yeri" ve "Duygu İfadeleri" bölümleri kaldırılmıştır.

3.3.2. Öfke ve Saldırganlık Anketi

Araştırmada yer alan ve gençlerin öfke düzeylerini ölçmek için kullanılan veri toplama aracı, Spielberger ve arkadaşları (1988) tarafından "Sürekli Öfke ve Öfke İfade Ölçekleri" (Trait Anger and Expression Scales) adı altında geliştirilen "Durumluk-Sürekli Öfke İfadesi Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik kapsamı aşamasında uzman görüşleri alınmıştır. Ölçekte likert tipi 34 ifade vardır. Bu maddelerde yer alan her bir madde "Tümüyle (4)", "Oldukça (3)", "Biraz (2)", "Hiç (1)", şeklinde ifade edilen 4'lü likert ile değerlendirilmektedir. Elde edilen veriler, maddelerin seçeneklerine sırasıyla 4'ten 1'e kadar bir değer verilerek kodlanmıştır (Gerçel, 2014). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Özer (1994) tarafından yapılmış olup ülkemizde (Albayrak ve Kutlu, 2009; Gerçel, 2014) gibi birçok araştırmada kullanılmıştır.

Elde edilen Cronbach Alfa değerleri ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bunlar: Sürekli Öfke boyutu için ,79; Kontrol Altına Alınmış Öfke boyutu için ,84; Dışa Vurulmuş Öfke boyutu için ,78 ve Bastırılmış Öfke boyutu için ise ,62 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997).

3.3.3 Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri

Durumluk – Sürekli Kaygı Envanteri, toplamda 40 sorudan meydana gelen ve iki ayrı ölçeği içerir. Durumluk kaygı ölçeği, kişinin belli bir anda ve belli koşullarda kendini nasıl hissettiğini betimlemesini, içinde bulunduğu duruma ilişkin duygularını dikkate alarak cevaplamasını gerektirir. Sürekli Kaygı Ölçeği ise, bireyin kendini genellikle nasıl hissettiğini açıklamasını gerektirir. 20' şer maddelik bu iki ölçek, iki ayrı sayfada, "Form TX-1 ve TX-2" şeklinde kullanılmıştır. Durumluk Kaygı Ölçeği maddelerinde ifade edilen duygu ve davranışların, bu tür yaşantıların şiddet derecesine göre (1) hiç, (2) biraz, (3) çok ve (4) tamamiyle gibi seçeneklerden birini işaretlemek suretiyle cevaplandırılır. Sürekli kaygı maddelerinde ifade edilen duygu

ya da davranışlar ise sıklık derecesine göre (1) hemen hiçbir zaman, (2) bazen, (3) çok zaman ve (4) hemen her zaman biçiminde işaretlenir.

Sürekli Kaygı Ölçeği' nin geçerliliği için 126 kız ve 80 erkek üniversite öğrencisi ile 66 psikiyatrik hastadan oluşan 3 ayrı gruba Sürekli Kaygı Ölçeği ile İPAT Kaygı Ölçeği, Taylor Açık Kaygı Ölçeği (Taylor, 1953) ve Duygu Sıfat Listesi uygulanarak ölçekler arası korelasyonlar hesaplanmıştır. Sürekli Kaygı Ölçeği ile diğer kaygı ölçekleri arasındaki korelasyon katsayıları kız öğrenciler için, .52 ile .80, erkek öğrenciler için .58 ile .79, hasta grubu için ise, .77 ile .84 arasında değişmiştir.

Durumluk Kaygı Ölçeği için Florida Üniversitesi'nde okuyan 977 öğrenciden, önce standart yönergeye göre (buna normal koşul denmiş), daha sonra da önemli bir dersin dönem sınavından hemen önce (buna da "sınav koşulu" denmiş) kendilerini nasıl hissettiklerine göre Durumluk Kaygı Ölçeği' ni yanıtlamaları istenmiştir. Normal ve sınav koşulunda alınan madde ve topak puanların ortalaması hesaplanarak karşılaştırılmıştır. Sınav koşulu puanlarının normal koşuldan çok yüksek olduğu saptanarak kuramsal beklentiler desteklenmiştir. Desteklenen hipotezler, Durumluk Kaygı Ölçeği' nin kuramsal yapı geçerliğini kanıtlamıştır (Ömer, Aydemir; Ertuğrul ve Köroğlu, 2000, Akt: Bolat, 2004).

Le Compte ve Öner'in (1975) 10 gün ile 1 yıl arasında değişen zaman süreleri içinde yaptıkları yineleme uygulamalarının neticeleri, değişen şartlarda durumluk kaygı puanlarında yükselme ve düşme olmasına karşın, aynı kimselerin sürekli kaygı puanlarında önemli değişimler olmadığını ortaya koymuştur. Öner (1977), durumluk ve süreklilik kaygı puanları arasında ortalama .62 civarında ve .01 düzeyinde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Bu veriler kaygının kavramlaştırılmasında önemli bir noktayı temsil eder nitelikte olup bu yöndeki kuramsal beklentiyi desteklemiştir (Erdul, 2005).

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde, KKTC'nin Lefkoşa ve Girne illeri sınırları içindeki resmi ve vakıf üniversite öğrencileri ile birlikte çalışılmıştır. Katılımcılar, çalışmanın amacı ve veri toplama yöntemi olarak anket kullanılacağı konusunda önceden bilgilendirilmişlerdir. Gönüllü olarak çalışmaya dahil olan katılımcılar ile 2016-2017 yılı güz döneminde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü 1. Sınıf Türkiye'den gelen yurtdışı öğrencilerinden çalışmanın verileri elde edilmiştir.

Yurtdışında yükseköğrenim gören gençler üzerinde yapılan bulanık mantık araştırmasında, anket uygulanan aynı öğrencilerin verileri kullanılarak yapılmıştır. Bu araştırmayı yaparken öğrencilere önceden bildirilmiştir. SPSS verilerinden elde edilen veriler bulanık mantığa göre faktörler belirlenip Fuzzy Tech programında alt kümelerde bulanıklaştırılıp en son duru hale getirilme işlemi yapılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada soru formundan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktararak, Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21,0 istatistiksel veri analizi paket programında çözümlenmiştir. Araştırma kapsamın alınan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin, teknoloji ve sosyal medya kullanma durumlarının dağılımının saptanmasına frekans analizi kullanılmış ve elde edilen sonuçlar frekans dağılım tabloları ile gösterilmiştir. Katılımcıların araştırmada kullanılan teknolojik araç kullanımı ölçeği, öfke-saldırganlık ölçeği ve durumluk-sürekli kaygı envanterinden aldıkları toplam puanlara ait ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer gibi tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Araştırmada kullanılacak olan hipotez testlerinin belirlenmesi maksadıyla, katılımcıların bağımsız değişkenlere göre teknolojik araç kullanımı ölçeği, öfke-saldırganlık ölçeği ve durumluk-sürekli kaygı envanterinden aldıkları toplam puanların normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov testi, QQ plot grafiği ve çarpıklık-basıklık değerleri göz önünde bulundurularak incelenmiş ve veri setinin normal dağılıma uyduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmada parametrik hipotez testleri kullanılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin akıllı telefon kullanma süresi, sosyal medya kullanma süresi, akıllı telefon kontrol etme sıklığı gibi bağımsız değişkenlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, sosyal medya kullanım sıklığı ve günlük teknoloji kullanım sıklığına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında ise varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Yapılan ANOVA sonucunda bağımsız değişkenin kategorileri arasında fark saptanması halinde, farkın hangi kategorilerden kaynaklandığı post-hoc Tukey testi ile belirlenmiştir.

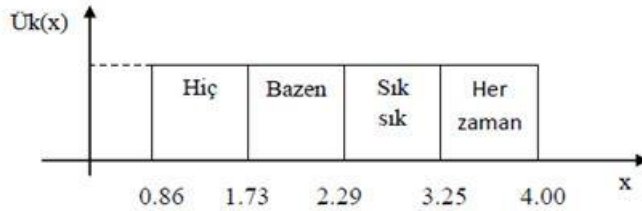
3.5.1. Bulanık Mantık Teorisi ve Modelleme

Günlük hayatımızda, mutlak olduğunu düşündüğümüz fakat aslında belli olmayan hallere rastlayabiliriz. Bu halden sistemli bir şekilde öngörülebilmesi ancak birtakım kabullerin yapılmasının ardından muhtemel olmaktadır. Birçok sosyal, ekonomik ve teknik hadisede de meçhul ve haliyle karmaşıklık vardır. Bu meçhullüğün tahlil edilmesi ABD Kaliforniya Üniversitesi Profesörü Lutfü Askerzade (Zadeh, 1965) tarafından geliştirilen bulanık mantık (fuzzy logic) teorisi içinde muhtemeldir. Bu araştırmada, önce bulanık mantık kuramının temelleri açıklanacak ve daha sonra kuramın işleyişi gösterilecektir (Şen, 2009).

3.5.2. Mantık ve Küme Kuramları (Klasik ve Bulanık Kümeler)

Çeşitli nesnelerden oluşan topluluğa küme denir. Kümeler büyük harflerle yazılırlar. İkili mantık veya Aristo mantığı 0 ve 1'lerden oluşur. Aristo'ya göre bir eleman ya o kümeye aittir ya da değildir. Örnek: 1-10 arasında olan çift sayılar kümesi: $A = \{2, 4, 6, 8\}$ gibi yazılır, burada A-küme; 2, 4, 6, 8 ise A kümesinin elemanlarıdır.

Bulanık bir küme, değişik üyelik yani ilişkili olma aşamalarına sahip öğeleri olan bir küme çeşididir. Böyle bir küme, öğelerinin her birine 0 ile 1 arasında üyelik değeri arayabilen bir üyelik işlevi ile karakterize edilebilir (Memmedova, 2015).

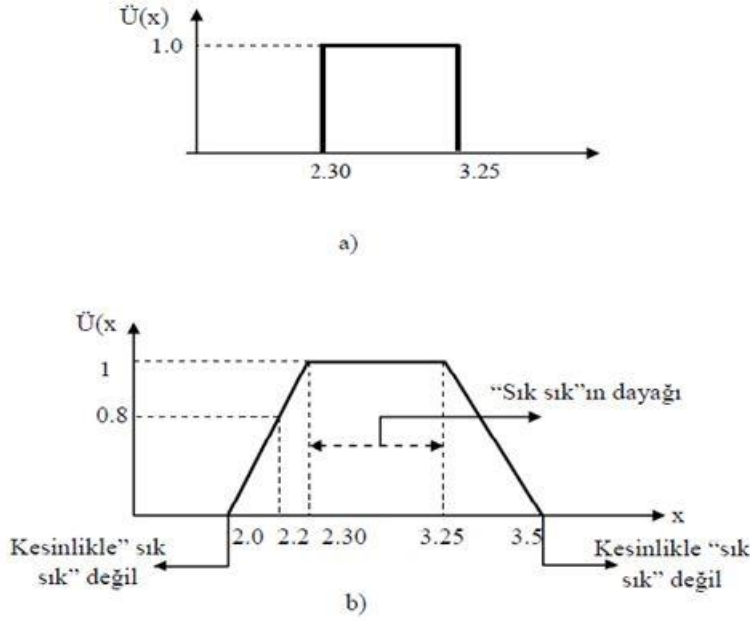
Şekil 3.1. Klasik Mantık Kümeler

3.5.3. Bulanık Kümelerin Üyelik Fonksiyonları

Bulanık kümeler üyelik fonksiyonları ile gösterilir. Genel olarak kesin kümeler için dörtgen, bulanık kümeler için ise üçgen ve yamuk türlü üyelik fonksiyonları kullanılmaktadır. Şekil 3.1'de Aristo mantığına göre öğrencinin kaygı düzeyi kümesi dört adet dörtgen ile gösterilebilir.

Örneğin "sık sık" kavramı incelenecek olursa, bu kavramın sınırlarının kişiden kişiye değişiklik gösterdiği unutulmamalıdır. Ama genel olarak sık sık 2.30 ile 3.25 sınırlarını kabul edilip dörtgen ile gösterilebilir (Şekil 3.2a). 2.30-3.25

arasındaki kaygının üyelik derecesi 1.0; 2.30'dan aşağı ve 3.25'den yukarı kaygının "sık sık"a üyelik derecesi ise 0'dır. Böyle bir aitlik fonksiyonu ile "kesinlikle sık sık" veya "kesinlikle sık sık" ait değil" arasında istenilen incelikte ayarlama yapmak mümkündür. Örneğin: 2.2 kaygı değerinin "sık sık"a aitlik derecesi 0.8 dir (Memmedova, 2015).

Şekil 3.2. “Sık Sık” Kaygıyı Gösteren Yamuk Küme

Şekil 3.2 (b)'de görüldüğü gibi 2.0 altı ve 3.5 değerlerin üstü kesinlikle sık sık kaygıya ait olmayıp üyelik dereceleri sıfırdır. Sık sık kaygının dayacağı 2.3-3.25 aralığıdır ve bu aralığa uygun üyelik derecesi 1.0" dır. Ama 2.0-2.3 ve 3.25-3.5 aralıkları da farklı üyelik dereceleri ile orta "sık sık" kaygıya aittir (Memmedova, 2015).

3.5.4. Bulanık Mantık Teorisi Uygulamakla Modellenme

Bulanık mantık modellenmesinde giriş ve çıkışlar arasında ilişkiler bulanık alt aralıklar ve onların üzerinde yapılan çeşitli kurallarla gerçekleştirilir. Bulanık mantık ile modelleme Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3.3. Bulanık Mantık İle Modellenme

3.5.5. Bulanıklaştırma

Bulanıklaştırma her değişkenin aynı veya değişik sayıda alt kümelere parçalanması ve bu alt kümelerin her birine üçgen veya yamuk üyelik fonksiyonları verilmesidir. İlk adım kurulacak modelin sözel girdi ve çıktı değişkenlerine karar verilerek her birini aynı veya değişik sayıda bulanık alt kümelere parçalamaktır (Şen, 2009).

3.5.6 Kural Tabanı

Tüm kurallar veya ilişkiler birer şart cümlesi şeklinde yazılır. Kuralların her birinin yapısı “Eğer.....ise, o halde.....” şeklindedir. “Eğer” kelimesinden sonra giriş değişkenleri arasındaki ilişki, “o halde” kelimesinden sonra “çıkış” (ardıl) yazılır. Giriş kelimesi araştırma konusuna uygun olarak bazen birkaç sözün bir araya gelmesinden oluşur.

Araştırmada bir giriş değişkeni ve iki çıkış değişkeni vardır ve tüm değişkenlerin 4 alt kümesi vardır. Mekanik olarak mantığa gerek duymadan mümkün olabilecek toplam kural, sayı değişkenlerinin alt aralık sayılarına göre hesaplanır. Sosyal medya kullanımında 5 alt aralık, kaygı-4, Saldırganlık-4 alt aralık olduğundan, toplam kural sayısı: $5 \times 4 \times 4 = 80$ olacaktır:

- Kişisel sezgi,
- Uzman görüşü,
- Veri analizi ile eleme methodları vardır.

Tablo 3.1. Kural Taban Tablosu

Kural No	Eğer	İse, o halde	
1	Sosyal Medya	Saldırganlık	Kaygı
2	Kesinlikle	Biraz	Hiç
3	Kararsızım	Biraz	Biraz
4	Katılıyorum	Biraz	Çok
5	Katılmıyorum	Oldukça	Çok
...	Kesinlikle	Biraz	Tümüyle
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
80	Kesinlikle	Oldukça	Hiç

Psikoloji değişkenlerin alt aralıklarının ölçme güvenliğini dikkate alarak geliştirilmiş bulanık mantık teorisi (bulanık z-bilgi teorisi) uygulamakla psikoloji araştırmalarda daha dakik sonuçlara varılmıştır (Aliev ve Memmedova, 2015).

3.5.7. Çıkarım Motoru

Çıkarım motoru (ÇM) sosyal medya kullanımına ait giriş bulanık kümeleri kural tabanını uygulamakla çıkış kümeleri oluşturur. Bunun için giriş verilerine uygun olarak giriş kümeleri tetiklenir. Öncül kısımda tetiklenen kümelerin üyelik derecelerinden en küçüğü (EK) seçilir (Diğer bir yöntem, üyelik derecelerinin ÇARPIM"ından bulunmuş üyelik derecesidir). Bu işlemin sonucunda alınmış tek üyelik derecesi ise ardıl kısımda uygun kuralın belirlediği çıkış kümesine dönüştürülür (Mamdani, 1974).

3.5.8. Durulaştırma

Durulaştırma işlemi bulanıklaştırma işleminin aksidir. Durulaştırmanın amacı, bulanık küme işlemleri sonucunda alınmış tek bulanık çıktı kümesini sayısal bir değere çevirmektir. Bulanık işlemler neticesinde problemin yapısını ve çözümünü içeren bulanık kümeler elde edilir. Fakat bu bulanık kümelerin kullanımını kolaylaştırmak amacıyla mutlak sayı elde etmek istenir. Bulanıklaştırma sonrasında elde edilen netice bulanık kümesinden bir tek sayı elde etme işlemine durulaştırma denir (Şen, 2009).

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak Teknoloji kullanımının yurtdışından gelen öğrenciler üzerindeki kaygı ve saldırganlığa etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu doğrultuda alt problemlere uygun olarak bulgular elde edilmiş, incelenmiş, sunulmuş, tablolastırılarak yorumlanmıştır.

4.1. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Teknolojik Araç Kullanımı, Öfke Saldırganlık ve Durumluk - Sürekli Kaygı Durumları

Tablo 4.1. Öğrencilerin teknoloji kullanım durumlarının dağılımı

	Sayı(n)	Yüzde(%)
Akıllı telefon kullanma süresi		
2,5 yıldan az	31	31,00
2.5 yıl ve üzeri	69	69,00
Sosyal medya kullanma süresi		
2,5 yıldan az	26	26,00
2.5 yıl ve üzeri	74	74,00
Akıllı telefon kontrol etme alışkanlığı		
30'dan az	41	41,00
30'dan fazla	59	59,00
Sosyal medya kullanım sıklığı		
Her gün	71	71,00
Haftada birkaç gün	16	16,00
Daha seyrek	13	13,00
Teknolojik araçları günlük kullanma süresi		
3 saatten az	18	18,00
3 - 7 saat arası	47	47,00
7 -11 saat arası	35	35,00

Tablo 4.1.'de öğrencilerin teknoloji kullanım durumlarının dağılımı verilmiştir. Tablo 4.1. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %31,0'ünün 2,5 yıldan az süredir, %69,0'unun 2,5 yıl üzeri süredir akıllı telefon kullandıkları, %26,0'sının 2,5 yıldan az süredir, %74,0'ünün 2,5 yıl ve üzeri süredir sosyal medya kullandığı görülmektedir. Öğrencilerin %59,0'u akıllı telefonunu

günde 30 defadan fazla kontrol etmekte, %71,0'i her gün sosyal medya kullandığı, %47,0'sinin teknolojik araçları günde 3-7 saat arası ve %35,0'inin 7-11 saat arası kullandığı saptanmıştır.

Tablo 4.2. Öğrencilerin teknoloji kullanım ölçeği, öfke ve saldırganlık anketi ve durumluk-sürekli kaygı envanterinden aldıkları toplam puanlara ait tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler	N	$\bar{x}$	s	Min	Max
Teknolojik araç görüşleri	100	51,47	13,59	24	91
Sosyal medya	100	29,01	7,82	12	51
Teknolojinin yaşamdaki yeri	100	27,84	5,36	12	40
Eğitsel kullanım	100	27,79	4,49	12	41
İletişim	100	16,04	5,37	7	30
Sürekli öfke	100	22,60	5,91	10	40
Öfke içe vurum	100	15,78	3,71	9	29
Öfke dışı vurumu	100	16,62	4,01	10	28
Öfke kontrolü	100	19,75	3,71	13	29
Öfke ve Saldırganlık Anketi	100	74,75	10,66	50	104
Durumluk kaygı	100	39,05	9,11	21	61
Sürekli kaygı	100	44,15	7,41	25	62

Tablo 4.2.'de öğrencilerin teknoloji kullanım ölçeği, öfke ve saldırganlık anketi ve durumluk-sürekli kaygı envanterinden aldıkları toplam puanlara ait tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Tablo 4.2. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğrenciler teknoloji kullanımı ölçeğinde yer alan teknolojik araç görüşleri alt boyutundan ortalama $51,47 \pm 13,59$ puan, sosyal medya alt boyutundan ortalama $29,01 \pm 7,82$ puan, teknolojinin yaşamdaki yeri alt boyutundan ortalama $27,84 \pm 5,36$ puan, eğitsel kullanım alt boyutundan ortalama $27,79 \pm 4,49$ puan, iletişim alt boyutundan ortalama $16,04 \pm 5,37$ puan aldıkları görülmüştür.

Öğrencilerin öfke ve saldırganlık ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde ölçekte yer alan sürekli öfke alt boyutundan ortalama $22,60 \pm 5,91$ puan, öfke içe vurum alt boyutundan ortalama $15,78 \pm 3,71$ puan, öfke dışı vurum alt boyutundan ortalama $16,62 \pm 4,01$ puan, öfke kontrolü alt boyutundan ortalama $19,75 \pm 3,71$ puan almıştır. Öğrencilerin ölçek genelinden aldıkları ortalama puan $74,75 \pm 10,66$ olup, ölçekten alınan en düşük puan 50 ve en yüksek puan 104'tür. Araştırma kapsamına

alınan öğrencilerin durumluk kaygı envanterinden aldıkları puan ortalaması $39,05 \pm 9,11$, sürekli kaygı envanterinden aldıkları puan ortalaması ise $44,15 \pm 7,41$ 'dir.

4.2.Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin AkıllıTelefon Kullanım Süresine Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları

Tablo 4.3. Öğrencilerin akıllı telefon kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılması

Ölçekler	Akıllı telefon kullanma süresi	n	$\bar{x}$	s	t	p
Öfke/Saldırganlık	2,5 yıldan az	31	70,19	10,35	-2,98	0,00*
	2.5 yıl ve üzeri	69	76,80	10,21		
Durumluk kaygı	2,5 yıldan az	31	40,26	10,30	0,89	0,38
	2.5 yıl ve üzeri	69	38,51	8,54		
Sürekli kaygı	2,5 yıldan az	31	43,77	8,35	-0,34	0,74
	2.5 yıl ve üzeri	69	44,32	7,00		

* $p < 0,05$

Tablo 4.3.'te araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sosyal medya kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Tablo 4.3. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğrencileri sosyal medya kullanma sürelerine göre öfke/saldırganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre 2,5 yıldan daha uzun süredir akıllı telefon kullanan öğrencilerin öfke/saldırganlık düzeyleri, 2,5 yıldan daha az süredir akıllı telefon kullanan katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin sosyal medya kullanma sürelerine göre durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

4.3. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Süresine Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları

Tablo 4.4. Öğrencilerin sosyal medya kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılması

Ölçekler	Sosyal medya kullanma süresi	n	$\bar{x}$	s	t	P
Öfke/Saldırganlık	2,5 yıldan az	26	73,73	12,02	-0,57	0,57
	2.5 yıl ve üzeri	74	75,11	10,20		
Durumluk kaygı	2,5 yıldan az	26	40,81	10,87	1,15	0,25
	2.5 yıl ve üzeri	74	38,43	8,39		
Sürekli kaygı	2,5 yıldan az	26	44,19	7,80	0,03	0,97
	2.5 yıl ve üzeri	74	44,14	7,32		

Tablo 4.4.'te araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sosyal medya kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir. Tablo 4.4. incelendiğinde araştırmaya dahil edilen öğrencilerin sosyal medya kullanma süresine göre Öfke/Saldırganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). 2,5 yıldan fazla süredir sosyal medya kullanan öğrencilerini puanları yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Öğrencilerin sosyal medya kullanma süresine göre durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

4.4. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Günlük Akıllı Telefon Kontrol Etme Alışkanlığına Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları

Tablo 4.5. Öğrencilerin günlük akıllı telefon kontrol etme alışkanlığına göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılması

	Akıllı telefon kontrol etme alışkanlığı	n	$\bar{x}$	s	t	p
Öfke/Saldırganlık	30'dan az	41	74,68	11,38	-0,05	0,96
	30'dan fazla	59	74,80	10,22		
Durumluk kaygı	30'dan az	41	39,61	8,78	0,51	0,61
	30'dan fazla	59	38,66	9,38		
Sürekli kaygı	30'dan az	41	43,20	7,38	-1,08	0,28
	30'dan fazla	59	44,81	7,42		

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin günlük akıllı telefonlarına kontrol etme alışkanlığına göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 4.5.'te verilmiştir. Öğrencilerin günlük akıllı telefonlarına kontrol etme alışkanlığına göre Öfke/Saldırganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin günlük akıllı telefonlarına kontrol etme sıklığına göre Öfke/Saldırganlık düzeyleri benzerdir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin günlük akıllı telefonlarına kontrol etme alışkanlığına göre durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

4.5. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Sosyal Medya Kullanma Sıklığına Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları

Tablo 4.6. Öğrencilerin sosyal medya kullanma sıklığına göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılması

	Sosyal medya kullanım sıklığı	N	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Öfke/Saldırganlık	Her gün	71	75,18	9,95	54	98	2,82	0,06	
	Haftada birkaç gün	16	69,69	9,39	50	85			
	Daha seyrek	13	78,62	14,04	60	104			
Durumluk Kaygı	Her gün	71	39,11	9,04	22	61	0,63	0,53	
	Haftada birkaç gün	16	37,19	8,90	21	50			
	Daha seyrek	13	41,00	9,99	27	52			
Sürekli Kaygı	Her gün	71	45,48	6,46	27	61	5,08	0,01*	1-2
	Haftada birkaç gün	16	39,38	10,23	25	62			1-3
	Daha seyrek	13	42,77	5,97	32	54			

Tablo 4.6.'da araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya kullanma sıklığına göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir. Tablo 4.6. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sosyal medya kullanım sıklığına göre Öfke/Saldırganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin sosyal medya kullanım sıklığına göre durumluk kaygı düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin sosyal medya kullanım sıklığına göre sürekli kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu fark sosyal medyayı her gün kullanan öğrencilerden kaynaklanmakta olup, sosyal medyayı her gün kullanan öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

4.6. Yurtdışında Yükseköğrenimlerine Devam Eden Gençlerin Günlük Teknoloji Kullanma Süresine Göre Öfke/Saldırganlık ve Durumluk-Sürekli Kaygı Durumları

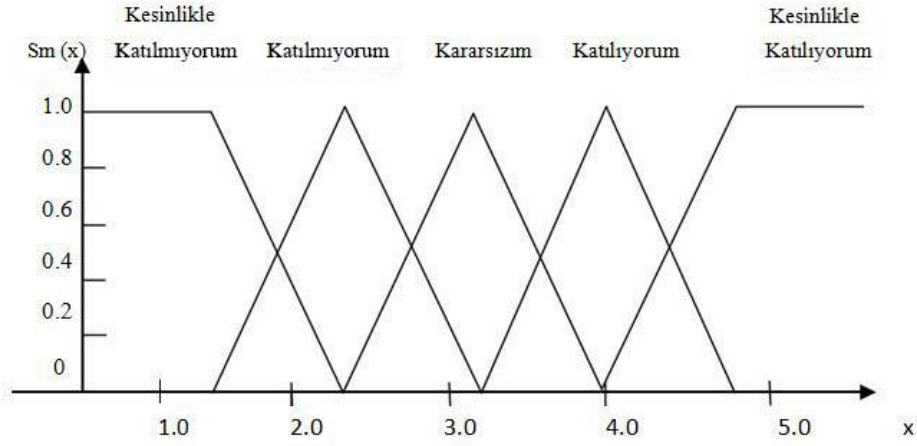
Tablo 4.7. Öğrencilerin günlük teknoloji kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılması

Ölçekler	Günlük teknoloji kullanım süresi	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	P
Öfke/ Saldırganlık	3 saatten az	18	79,56	12,48	58	104	2,68	0,07
	3 - 7 saat arası	47	72,83	10,28	50	98		
	7-11 saat arası	35	74,86	9,61	54	95		
Durumluk kaygı	3 saatten az	18	39,33	10,44	21	54	0,75	0,48
	3 - 7 saat arası	47	40,04	8,83	21	61		
	7-11 saat arası	35	37,57	8,81	22	60		
Sürekli kaygı	3 saatten az	18	40,00	8,62	25	54	5,74	0,00*
	3 - 7 saat arası	47	43,72	6,61	27	62		1-2
	7-11 saat arası	35	46,86	6,84	27	61		1-3

Tablo 4.7.'de araştırma kapsamına alınan öğrencilerin günlük teknoloji kullanma süresine göre öfke/saldırganlık ve durumluk-sürekli kaygılarının karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir. Öğrencilerin günlük teknoloji kullanma süresine göre Öfke/Saldırganlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin günlük teknoloji kullanma süresine göre durumluk kaygı düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin günlük teknoloji kullanma süresine göre sürekli kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu fark teknolojiyi günlük 7-11 saat arası kullanan öğrencilerden kaynaklanmaktadır. Teknolojiyi günlük 7-11 saat arası kullanan öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

4.7. Sosyal Medyanın Durumluk Kaygı Düzeyi ile Saldırganlığa Etkisi

4.7.1. Sosyal Medyanın Saldırganlık ve Kaygıya Etkisi (Bulanıklaştırma Sonuçları)

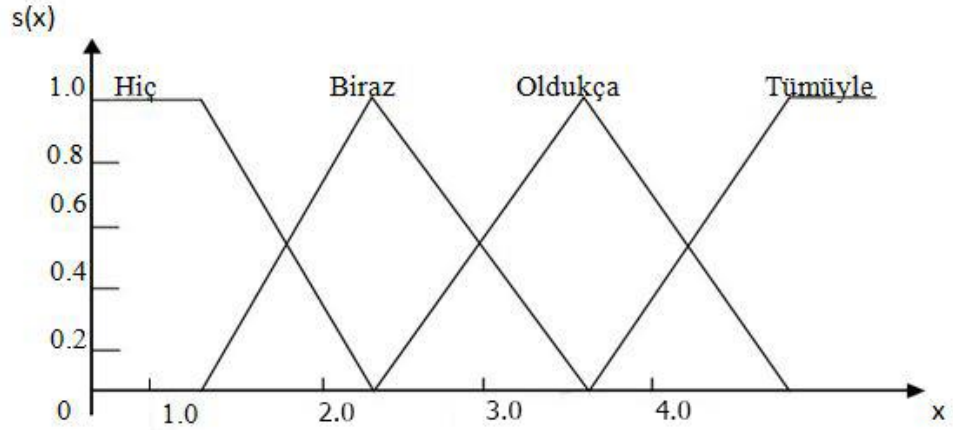

Şekil 4.1. Sosyal Medyaya Ait Bulanık Kümeler

Sosyal medya için alt aralıklar sayısal olarak Tablo 4.6.'da ve bulanıklaştırılmış alt aralıkları ise Şekil 4.1.'de görüntülenmiştir.

Tablo 4.8. Sosyal Medya Değişim Aralıkları Ve Alt Kümeleri

No	Alt Aralıklar (Sayısal)	Bulanık Kümeler
1	1.0 – 2.0	Çok düşük
2	2.1 – 3.0	Düşük
3	3.1 – 4.0	Orta
4	4.1 – 5.0	Yüksek
5	5.0 +	Çok yüksek

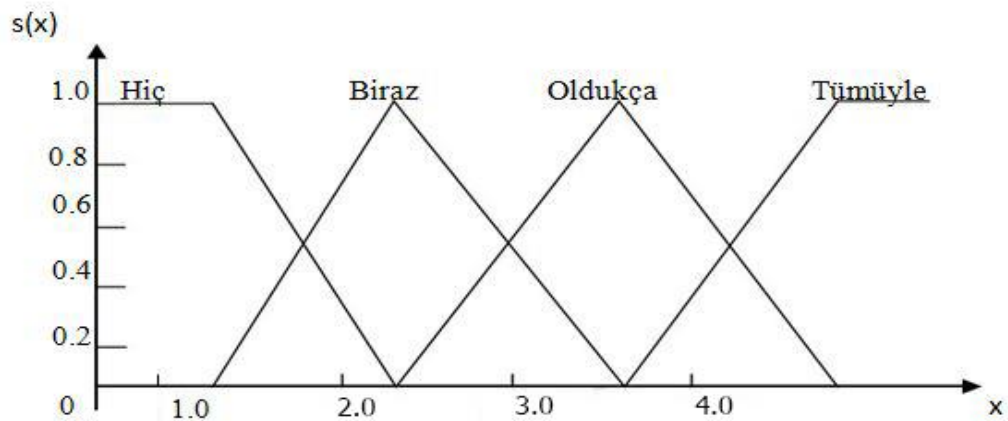

Şekil 4.2. Saldırganlığa Ait Bulanık Kümeler

Saldırganlık için alt aralıklar sayısal olarak Tablo 4.7’de ve bulanıklaştırılmış alt aralıkları ise Şekil 4.2.’de görüntülenmiştir.

Tablo 4.9. Saldırganlık Değişim Aralıkları Ve Alt Kümeleri

No	Alt Aralıklar (Sayısal)	Bulanık Kümeler
1	1.0 – 2.0	Çok düşük
2	2.1 – 3.0	Düşük
3	3.1 – 4.0	Orta
4	4.0 +	Yüksek

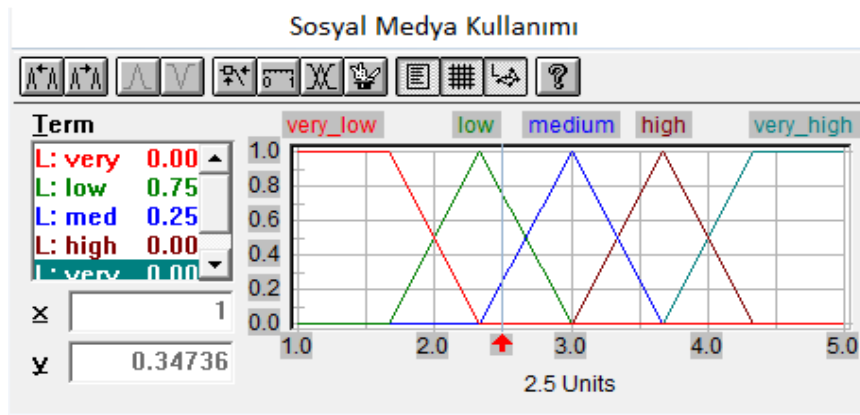
Şekil 4.3. Kaygıya Ait Bulanık Kümeler

Kaygı için alt aralıklar sayısal olarak Tablo 4.8’de ve bulanıklaştırılmış alt aralıkları ise Şekil 4.3.’te görüntülenmiştir.

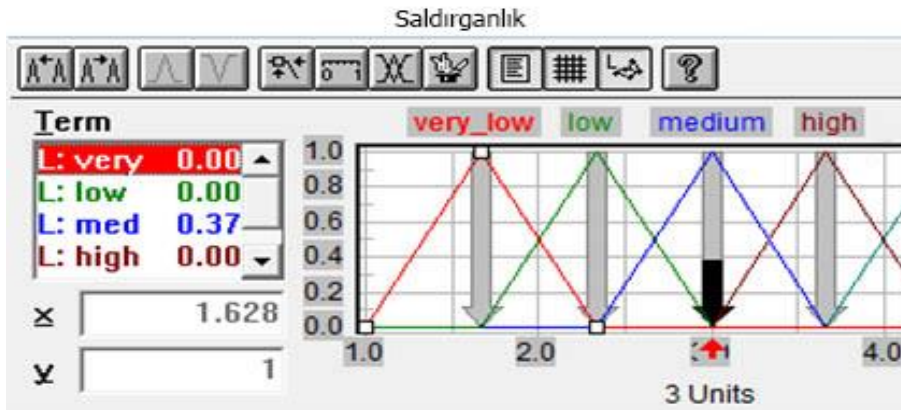
Tablo 4.10. Kaygı Değişim Aralıkları Ve Alt Kümeleri

No	Alt Aralıklar (Sayısal)	Bulanık Kümeler
1	1.0 – 2.0	Düşük
2	2.1 – 3.0	Orta – Düşük
3	3.1 – 4.0	Orta- Yüksek
4	4.0 +	Yüksek

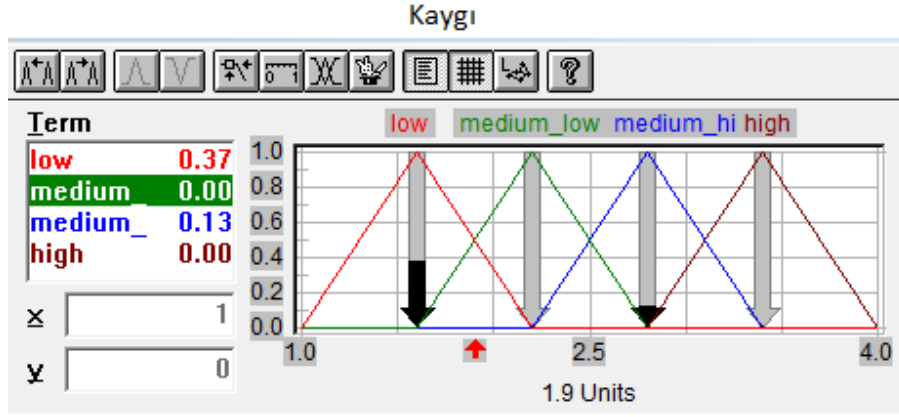
4.7.2. Sosyal Medyanın Saldırganlık ve Kaygı Düzeyine Etkisi (Durulaştırma) Sonuçları

Şekil 4.4. Sosyal medya kullanımı

Şekil 4.5. Saldırganlık

Şekil 4.6. Kaygı

Bulanık mantık durulaştırma sonrası bulgularına bakıldığında sosyal medya kullanımı orta derecede iken (medium 2.5) saldırganlık orta derece (medium 3.0) artmaktadır. Kaygı ise, orta- düşük derece (medium low 1.9) artmaktadır. Bu da sosyal medyanın saldırganlık ve durumluk kaygı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Kural Tabanına göre, Fuzzy Tech standart yazılımı universal amaçla yazıldığından alt aralık adları şartlı olarak “very low”, “low”, “medium”, “high”, “very high” sözlerinden oluşturulmuştur. Eğer sosyal medya (X_{sm}): 2.5 olur ise, o halde gencin saldırganlık düzeyi (X_s): 3.0 , durumluk kaygısı (X_{dk}): 1.9 olur. Sosyal medya Alt aralıkları: Kesinlikle Katılmıyorum-very low, Katılmıyorum-low, Kararsızım-medium, Katılıyorum-high, Kesinlikle Katılıyorum-very high. Saldırganlık alt aralıkları: Hiç-very low, Biraz-low, Oldukça-medium, Tümüyle-high. Kaygı alt aralıkları: Hiç-low, Biraz-medium low, Oldukça-medium, Tümüyle-high. Fuzzy tech sonuçlarına göre; eğer sosyal medya kullanımı “orta” seviyede kullanılır ise, o halde saldırganlık “orta derecede”, kaygı düzeyi “düşük” olarak görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve TARTIŞMA

5.1. Sonuç

Yurtdışında eğitim gören gençlerin saldırganlık ve kaygı durumları ile ilgili konuda, yeteri kadar kaynak bulunmadığı düşünülmektedir. Buna karşın yapılan araştırma sonuçları gençlerin yurtdışında oluşunun ilk senenin etkisi aşağıdaki maddeler ile açıklanmıştır.

Akıllı telefon kullanım süresi ile öfke/saldırganlık arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Akıllı telefonunu “2,5 yıl ve üzeri” kullananların “2,5 yıldan az” seçeneğine göre saldırganlık/öfke düzeyleri daha yüksek olduğu görülmüştür. Yurtdışına eğitim amaçlı çıkan gencin ilk senesinde yaşadığı uyum sorunundan kaynaklı akıllı telefonlara yönelmesi öfke/saldırganlık düzeyini daha da arttırdığı düşünülmektedir.

Yurtdışına eğitim amaçlı çıkan gençlerin istatistik sonuçlarında sosyal medya kullanım süresi ile saldırganlık ve kaygı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Akıllı telefon kontrol etme alışkanlığı ile saldırganlık ve kaygı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Sosyal medya kullanım sıklığı ile sürekli kaygı arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Sosyal medyayı “Her gün” kullanan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yüksek sürekli kaygı düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Ancak bulanık mantık sonuçlarından da gençlerin sosyal medyayı orta derecede kullanmalarının aynı derecede saldırganlığı artırırken, kaygı düzeylerini düşük derecede etkilendiği görülmüştür. Bu iki sonuca bakıldığında gençlerin, aile ve alıştığı çevreden ayrı kaldıkları göz önünde bulundurulursa, sosyal medya kullanım ihtiyaçlarının arttığını ve uzakta olan çevresi ile uygun olan iletişim aracı olduğundan dolayı ve buna bağlı saldırganlığın arttığı düşünülmektedir.

Teknoloji günlük kullanım süresi ile sürekli kaygı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Teknoloji kullanım süresi azaldıkça sürekli kaygı düzeylerinin arttığı ve bunun sebebi olarak, gençlerin yeni bir çevre ile ilk senelerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Yurtdışında ilk senelerini geçiren gençler alışmadığı ortamdaki dolayı aile, yakın çevre özlemi duymakta ve sürekli kaygı duymasından dolayı teknolojik araçlar ile iletişim kurmakta olduğu düşünülmektedir.

5.2. Tartışma

Yapılan araştırmalar sonucunda yurtdışında eğitim gören öğrenciler üzerinde teknolojiye bağlı olarak kaygı ve saldırganlıkla ilgili çalışmaların bulunmadığı görülmüştür. Hacettepe Üniversitesi'nde yapılan bir tez araştırmasında “Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler” konusunu ele almıştır. Bu araştırmayı lisans ve yüksek lisans öğrencileri ile sınırlandırmıştır. Yapmış olduğu çalışmada, yabancı bir ülkeye gelen ve yeni bir eğitim sistemi ile bir anda karşı karşıya kalan yabancı uyruklu öğrencilerle ilgilenilmediği takdirde eğitim sisteminde başarıyı yakalamalarında aynı zamanda yaşamlarını sürdürdükleri sosyal ortama, kültüre uyum sağlamalarında önemli sorunlarla karşılaşmaları saptanmıştır (Özçetin 2013). Başka bir araştırmada, yurtdışına çıkan öğrencilerin kültürel, duygusal, psikolojik ve uyum sağlamakta zorluklar çektikleri tespit edilmiştir (Sümer 2009).

Yurtdışında eğitim alan bir diğer çalışmada ise, öğrencilerin tamamına yakını ev hasreti çektiklerini söylemişlerdir. Ev hasreti konusunda öğrenciler sırasıyla ailelerini, arkadaşlarını ve memleketlerini özlediklerini söylemişlerdir. Türkiye'ye kendi arzuları ile gelmiş olmaları ve eğitimlerini tamamlama noktasında kendilerini mecburi hissetmeleri gibi sebepler yabancı uyruklu öğrencilerin bu özlemlerini bastırmalarına yardımcı olmaktadır (Kıroğlu, Kesten, Elma, 2010). Bu durumu yaşayan gencin, yapılan çalışmadaki alıştığı ortamdan uzaklaşması (aile, arkadaş, akraba gibi) sonucu ile paralellik göstermektedir. Yeni bir kültür ve ortama giren genç, özlem duyduğu ortam için sürekli kaygı göstermekte ve en kolay yönden teknolojik araçlar aracılığı ile ailesi ve arkadaşları ile iletişime geçtiği görülmüştür.

Yurtdışına göç etmiş ailelerin çocukları, gittikleri ülkelerde eğitim almaları ve bir zaman sonra Türkiye'ye dönmüş yapmış olmaları gençleri olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Gençlerin birçoğu kültürümüzün yaşayan temel unsurlarını, değer yargılarını, önemli davranış kalıplarını yeteri kadar bilmemektedir. Bunun bir neticesi olarak da bu gençlerin bazen çekingen, tepkide bulunmayan, bazen da sık sık toplum kurallarıyla, çevreleriyle sürtüşen, çelişen ve çatışan kişiler oldukları ileri sürülmektedir (Arıcı, 1987, Akt: Doğan, 1990). Bu gençler kimlik ve toplum açısından Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olsa bile, gelmiş oldukları ülkelerin sosyal, kültürel anlayışına küçük yaştan itibaren alışmaları, kendi ülkelerine tekrar döndüklerinde çelişki ve uyum sorunu yaşayabilmektedirler. Bu durum daha ileri

niteliklere varınca da bir uçta içine kapanmış, depresyona girmış kişilerin, öbür uçta da hırçın, saldırgan, suç işleyen, sorunlu ve suçlu gençlerin ortaya çıkabilmesi kaçınılmazdır.

Gençlik deyiminin “ergenlik” yerine kullanılması yanlış olmaz. Çünkü ergenliğin son dönemi 16 ile 21 yaşlar ile sınırlıdır. Ancak ergenlik derken büyüme ve gelişmenin olduğu özel bir dönem kastedilmektedir. Genç, okuyan ya da tam bir meslek sahibi olmamış, ailesi ile birlikte yaşayan, evlenmemiş bir birey olarak da tanımlanabilir. Gençlik, okullu gençlik içerisinde, ortaokul gençliği, ortaöğretim gençliği ve yükseköğretim gençliği, olarak sıralanmaktadır (Kulaksızıoğlu, 2002, s. 35). Yapılan çalışmamızın diğer çalışmalardan farklı olarak ergenliğin son evresindeki gençler ile çalışılmış ve yurtdışında eğitim gören genç kitlenin 1. sınıf olması ile sınırlandırılmıştır.

Bu araştırmanın örneklem grubu maddi ve manevi olarak ailelerine bağlı olduklarını ve araştırmamızın sonuçlarının da bu doğrultuda anlamlı kılmıştır.

5.3. neriler

Yapılan araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler maddeler şeklinde sunulmuştur.

- Yurtdışında eğitim gören okul gençliği üzerinde yapılan çalışmaların arttırılması;
- Yurtdışına eğitim amaçlı çıkan gençler için eğitim kurumları, aileleri ve yakınları ile görüşebileceği iletişim amaçlı teknolojik araçların bulundurulması;
- Yurtdışına çıkan gençler için eğitim kurumları tarafından, boş vakitlerini teknolojik araçlardan uzak, sosyal etkinlikler ile değerlendirilecek ortam hazırlanması;
- Yurtdışına çıkan gencin, sürekli kaygı düzeyini azaltmak için, oryantasyon çalışmalarının arttırılması;
- Yurtdışına çıkan genç için, teknolojiyi kullanmadığı veya az kullandığı zaman ortaya çıkan saldırganlık davranışı için rehberlik servisinin etkin biçimde kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acet, M. (2001). *Futbol seyircisinin fanatik ve saldırgan olmaya yönelten sosyal faktörler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara
- Acet, M. (2005). *Sporda saldırganlık ve şiddet*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Akbulut, Y. (2013). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 53 - 68.
- Akdağ, M. (2011). *SPSS'de İstatistiksel Analizler*. Malatya: <http://documents.mx/documents/spss-testleri.html> adresinden 20.09.2016 tarihinde edinilmiştir.
- Aksoy, J. (2006). Lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından saldırganlık düzeylerinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa
- Albayrak, B., ve Kutlu, Y. (2009). Ergenlerde öfke ifade tarzı ve ilişkili faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2(3).
- Aliev, R., ve Memmedova, K. (2015). Application of Z-number based modeling in. *Hindawi Publishing Corporation* 2015 (Article ID 760403), 7 sayfa
- Alpan, G. (2008). Görsel okuryazarlık ve öğretim teknolojisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
- Altan, M. Z. (1998). İnönü Üniversitesi Eğitim Fakülteleri, Teknoloji ve Değişim. *Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Dergisi* (15), 295 - 304.
- Anderson, C., and Prot, S. (2010). Effects of playing violent video games. *Chapter to appear in The Psychology of Teen Violence and Victimization*.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi* (1), 55-67.
- Arnavut, A. (2013). Identification of the teacher candidates' views on the use of technological tools in the Turkish Republic Of Northern Cyprus (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Arslan, M. (2015). *Öğrenmenin nörofizyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Asma, M. (2008). Okullar arası karşılaşmalara katılan sporcu öğrencilerin saldırganlık algılarının sosyal-bilişsel öğrenme kuramı açısından incelenmesi:Ankara ili örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Ayoğlu, T. A. (2003). Ameliyet öncesi ve sırası bilgi vermenin hasta ailelerinin anksiyete düzeylerine ve kan basıncı değerlerine etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul .
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42).
- Bal, O. (2010). Teknolojinin sosyo-ekonomik yapıya etkileri. *Akademik Bakış Dergisi* (20).
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Baran, G. K. (2008). Öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak okullarda şiddet ve okul güvenliğinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bolat, K. (2004). Yabancı dilde eğitim veren orta öğretim kurumlarında öğrencilerin mesleki yönelimleri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa
- Buckley, K., and Anderson, C. (2006). *A Theoretical Model of The Effects and Consequences of Playing Video Games*. Iowa state University, USA.
- Burak, Y., ve Ahmetoğlu, E. (2015). Bilgisayar oyunlarının çocukların saldırganlık düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish*, 10(11), 363 - 382.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaktüs Yayınları.
- Bushman, B., and Anderson, C. (2002). *Violent video games and hostile expectations*. ABD: the Society for Personality and Social Psychology, Inc.
- Carlson, R. (2014). *Fizyolojik psikoloji*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılığı.
- Cengiz, S. (2010). ergenlerde saldırganlık ve problem çözme (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Connell, E. (2005). *Brain-based strategies to reach every learner*. New York: Published by Scholastic Inc.
- Cüceloğlu, D. (2001). *İçimizdeki çocuk*. İstanbul: Remzi Kitap Evi
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranış*. İstanbul: Remzi Kitap Evi
- Çapkın, N. (2011). Personelin kaygı düzeyinin iş tatminine olan etkisi: Sağlık sektöründe yapılan bir araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.

- Çetin, Ö., Bayılmış, C., Çakıroğlu, M., ve Ekiz, H. (2002). Teknolojik gelişme için eğitimin önemi ve Internet destekli öğretimin eğitimdeki yeri. *E-Learning Platform for Medical Informatics to Improve Vocational and ICT Practice*, 3(17).
- Çetinkaya, H. (1991). Video oyunlarının çocuklarda saldırganlığa etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dağ, İ. (1999). Psikolojinin ışığında kaygı. *Doğu Batı Dergisi*, 2(6), 167-174.
- Dağ, N. (2011). Beynin yapısı ve fonksiyonu ile beyin araştırmaları tarihine bir bakış. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(47).
- Dartma, B. (2008). Kur'an bağlamında şeytanın insan üzerindeki etkin rol oynama yöntemi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* (2), 12-17.
- Deren, S. (1999). Angst ve ölümlülük. *Doğu Batı Dergisi*(6), 111-126.
- Dervent, F. (2007). lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve sportif aktivitelere katılımı ilişkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dizman, H. (2003). Anne-babası ile yaşayan ve anne yoksunu olan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, S. (1990). *Yurtdışından dönen gençlerin sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Durmuş, E., ve Gürkan, U. (2003). *Lise öğrencilerinin şiddet ve saldırganlık eğilimleri*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildirisi. İnönü Üniversitesi, Malatya
- Efili, E. (2006). *Ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin saldırganlık denetim odağı ve kişilik özelliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya .
- Erdul, G. (2005). *Üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Udağ Üniversitesi, Bursa.
- Felson, R. B. (1996). *Mass media effects on violent*. New York: Annual Reviews Inc.
- Fromm, E. (1973). *Çağımızın özgürlük sorunu*. Ankara: Özgür İnsan Yayınları.
- Fromm, E. (1993). *İnsandaki yıkıcılığın kökenleri*. İstanbul: Payel Yayın Evi.
- Geçtan, E. (1995). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitap Evi.

- Gelir, E., Koz, M., ve Ersöz, G. (2013). *Fizyoloji*. Ankara: Nobel Kitap Evi.
- Gerçel, E. (2014). *Eğitim yöneticilerinin öğrencilerin teknoloji kullanımı kaynaklı öfke ve saldırganlıklarını önleme stratejileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Gülçen, B. (2010). *Genç erişkin bireylerde yüz ve kafa boyutlarında gözlenen cinsiyet farklılıkları ve saldırgan tutumla olan ilişkisi* (Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Hacıhasanoğlu, G. (2011). Ameliyata alınan hastaların yakınlarının kaygı düzeylerinin belirlenmesi (Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa .
- Işıloğlu, B. (2006). Kaygı ve depresyon tanısı (Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi) Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- İzci, Y. ve Erbaş, Y. C. (2015). Hipokampus: Yapısı ve Fonksiyonları. *Türk Nöroşir Dergisi*, 25(3). .
- Jensen, E. (2005). *Teaching with the brain in mind*. Virginia, USA: Library of Congress Cataloging-in-Publication Data.
- Karaaslan, İ. A. (2015). Dijital oyunlar ve dijital şiddet farkındalığı: ebeveyn ve çocuklar üzerinde yapılan karşılaştırmalı bir analiz. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36).
- Karagöz, Y. (2010). Nonparametrik tekniklerin güç ve etkinlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33).
- Karataş, Z. (2008). Lise öğrencilerinde öfke ve saldırganlık. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 277-294.
- Kars, G. B. (2010). Şiddet içerikli bilgisayar oyunlarının çocuklarda saldırganlığa etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi.
- Kaya, M., ve Varol, K. (1999). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk sürekli düzeyleri ve kaygı nedenleri. *Doğu Batı Dergisi*, 2(6), 124.
- Kayaoğlu, A., Kırel, Ç., ve Gökdağ, R. (2004). *Sosyal psikoloji*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Keleş, E., ve Çepni, S. (2006). Beyin ve Öğrenme. *Türk fen eğitimi dergisi*, 3(2).
- Kılıçer, K. (2008). Teknolojik yeniliklerin yayılmasını ve benimsenmesini arttıran etmenler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2).

- Kılıçoğlu, A. (2007). Stres ve beyindeki etkileri: Bir gözden geçirme. *New/Yeni Symposium Journal*, 45(3).
- Kılınç, E., ve Murat, M. (2012). Genel lise 9. Sınıf öğrencilerinin bazı değişkenlere sürekli kaygı düzeylerine göre saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 835-853.
- Kıroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26 - 39.
- Korkmaz, A. (2016). Siber zorbalık: fizikselden sanala yeni şiddet. *Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Hakemli Dergi*, 24(2).
- LeDoux, J. (2003). The emotional brain, fear, and the amygdala. *Cellular and Molecular Neurobiology*, 23(4/5). New York University, New York.
- Lenhart, A., Madden, M., & Hitlin, P. (2005). Teens And Technology. *Pew Internet & American Life Project*. Washington
- Liman, B. (2005). Hentbol erkek oyuncularının müsabaka öncesi kaygı durumlarının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Macila, E. (2013). Basketbol oyuncularının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Madran, H. A., ve Çakılcı, E. E. (2014). Çok oyunculu çevrimiçi video oyunu oynayan bireylerde video oyunu bağımlılığı ve saldırganlık. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 99 - 107.
- Mamdani, E. H. (1974). *Application of fuzzy algorithms for control of simple dynamic plant*. Proceedings of the Institution of Electrical Engineers.
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(9), 201-211.
- Memmedova, K. (2015). Impact of pilates on anxiety attention, motivation, cognitive function and achievement of students: structural modeling. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186, 544 - 548.
- Mete, F., ve Akpınar, K. D. (2013). Dil öğretimi ve duygusal zekâ. *İTÜ Dergisi*, 2(5).
- Metin, S. (2013). Eylem seçiminin limbik sisteme bağlı olarak dinamik sistem yaklaşımı ile modellenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

- Montgomery, K., Gottieb, B., and Larson, G. O. (2004). *Youth as E-Citizens: Engaging the Digital Generation*. A.B.D: Center for Social Media School of Communication American University.
- Mutluoğlu, S. (2010). İlkokul 5. Sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı sosyo -demografik özellikler açısından incelenmesi (Kuzey Kıbrıs örnekleme). *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*.
- Nair, B. (2014). Ergenlerin saldırganlık davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Neale, J. M., Davison, G. C., Kring, A. M., and Johnson, S. L. (2012). *Abnormal Psychology*. USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Nilgün, D. (2011). Beynin yapısı ve fonksiyonu ile beyin araştırmaları. *EKEV Akademi Dergisi*, 15(47).
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, S. S., Özdemir, M., Polat, E., ve Aksoy, R. (2014). Sosyal medya kavramı ve sosyal ağ sitelerinde yer alan online reklam . *Electronic Journal of Vocational Colleges*.
- Özen, Y. (2013). Saldırganlık, psikolojik şiddet ve duygusal zekâ arasında ilişki. *Akademik Bakış Dergisi* 3(5).
- Özer, A. K. (1994). Sürekli öfke ve öfke ifade tarzı ölçekleri ön çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 26 - 35.
- Özgen, Ö. (2006). Başarı ve ilişkide duygusal zekanın rolü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, T. (2006). Çocuklarda saldırganlık. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Peker, A. (2015). Ergenlerin saldırganlık ve siber zorbalık davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 19(61).
- Sağlam, Ö. (2009). Ortaöğretim kurumlarında yaşanan şiddet olgusu; ankara sincan örneğinde öğrencilerin eğitim önceliklerinin şiddet eğilimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Savaşır, I., ve Şahin, N. (1997). *Bilişsel-davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Sayar, K. (2000). Varoluşçu psikoloji açısından kaygı. *Yeni Symposium*, 38(2), 43-50.
- Sherry, J. L. (2001). The effects of violent video games on aggression a meta-analysis. *Human Communication Resach*, 27(3), 409-431. Michigan State University, USA.
- Solak, N. (2011). Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Çorum ili örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Songur, A., Esen, O. A., ve Sarsılmaz, M. (2001). Hipokampus. *T Kin Tıp Bilimleri* (21), 427-431.
- Sprenger, M. (1999). *Learning & memory the brain in action*. Viriginia: Association for Supervision And Curriculum Development
- Süner, S. (2009). International Students' Psychological *Georgia State University*, 8(12).
- Şahan, M. (2007). Lise öğrencilerinde saldırganlığı yordayan bazı değişkenlerin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şahin, H. (2004). Öfke denetimi eğitiminin çocuklarda gözlenen saldırgandavranışlar üzerindeki etkisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şentürk, Ü. (2007). Modern toplumların öne çıkan iki sorunsalı: güvensizlik ve kaygı. *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*, 717-737.
- Taşgın, Ö., Tekin, M., ve Altınok, E. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin çeşitli değişkenler açısından kaygı düzeylerinin incelenmesi:Batman il örneği. *Atatürk Journal of Physical Education and Spon* 9 (4), 12-20.
- Taupin, P. (2007). *The Hippocampus*. New York: Nova Biomedical Books.
- Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 243-253.
- Tokcan, H. (2007). Sosyal bilgiler öğretiminde bütünsel beyin yaklaşımı ile modellendirilmiş etkinliklerin akademik başarı ve tutumlar üzerine etkisi. (Yayımlanmamış Doktoar--raTezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Turan, S. (2002). Teknolojinin okul yönetiminde etkin kullanımında eğitim yöneticisinin rolü. *BTIE 2001 Kongresi'nde Bildiri*.
- Tutar, H. (2004). İşyerinde psikolojik şiddet sarmalı: nedenleri ve sonuçları. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2).
- Tuzgöl, M. (1998). Ana-baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tüzün, Ü. (2002). Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam*, 15(1), 46 - 50.
- Uğur, E. (2013). Lise öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları ve saldırganlık tepkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Uludağ, G., Taşdöven, H., ve Dönmez, M. (2014). Polis adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 75-94.
- Ulusoy, O. (2008). Ergenlerde bilişim teknolojileri kullanımı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana .
- Üngüren, E. (2015). Beynin nöroanatomik ve nörokimsyal yapısının kişilik ve davranış. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 7(1), 193-219.
- Yağcı, E. (2009). Bilgisayar kullanma tür ve sıklığının ergenlerde öfke ve saldırganlık düzeylerine etkileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Yerlikaya, E. E. (2009). Üniversite öğrencilerinin mizah tarzları ile algılanan stres, kaygı ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana
- Yıldız, D. (2011). Ameliyat öncesi ve sonrası dönemde kaygı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

EKLER

Ek 1. Veri Toplama Araçları

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma Yrd. Doç. Dr. Könül MEMMEDOVA ile birlikte yürütmüş olduğum yüksek lisans tezimin bir gereği olarak yürütülmekte ve elinizdeki bu anket formu, “**Teknoloji Kullanımının Gençlerde Saldırganlık ve Şiddete Yönelik Etkisinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**” ile ilgili yapılan araştırma için hazırlanmıştır. Anketin amacı sizin değerli görüşlerinizden yararlanmaktır. Size uygun olan seçeneği işaretlemeniz (X) yeterli olacaktır. Ankete göstereceğiniz ilgi, vereceğiniz samimi cevaplardan ve ayracağınız zaman için şimdiden en içten bir biçimde teşekkür ederiz.

Selahattin EL

1. BÖLÜM

1.Okul İsmi (Belirtiniz):

2.Sınıfınız:

3.Cinsiyet : () Kadın () Erkek

4.Hangi bağlantı türünü daha sık kullanıyorsunuz? a) ADSL b) Wi-fi c) 3G d) GPRS

5.Ne kadar süredir akıllı telefonunuz var?

- a) 6 aydan az b) 6 ay - 1 yıldan az c) 1 yıl - 1.5 yıldan az
d) 1.5 yıl – 2 yıldan az e) 2 yıl – 2.5 yıldan az f) 2.5 yıl ve üzeri
g) Yok

6.Ne kadar süredir sosyal paylaşım sitelerini kullanıyorsunuz? (facebook, twitter ve benzeri)

- a) 6 aydan az b) 6 ay - 1 yıldan az c) 1 yıl - 1.5 yıldan az
d) 1.5 yıl – 2 yıldan az e) 2 yıl – 2.5 yıldan az f) 2.5 yıl ve üzeri
g) Hiç

7. Akıllı telefonunuzu günde kaç kez kontrol edersiniz ?

- a) 1-5 b) 6-10 c) 11-15 d) 16-20 e) 21-25 f) 26-30 g) 30'dan fazla

8.Sosyal paylaşım sitelerini kullanım durumunuz nasıldır?

- a) Hergün b) Haftada bir c) Haftada birkaç gün d) Ayda bir
e) Ayda birkaç kere f) Birkaç ayda bir g) Yılda bir h) Yılda birkaç kere

9.Teknolojik araçlara, günde ortalama kaç saat harcarsınız? (Telefon, tv, bilgisayar, tablet, telefon ve benzeri.)

- a)3 saatten az b)3 saat - 7 saatten az c) 7 saat - 11 saatten az d)11 saat ve üzeri

10.Günde kaç kez cep telefonunuz ile uygulamalarınızın güncelliğini kontrol edersiniz?

- a)1 kere b)2 kere c) 3 kere d) 4-5 kere e) 6-10 kere f)11-15 g) 16 ve daha fazla h) Hiç

11.Cep telefonunuzu en çok hangi amaç için kullanırsınız?

- a)Mesajlaşma b)Sosyal paylaşım sitelerine erişim
c)Yeni Uygulama indirmek için d)Uygulamaları takip etmek için
e)Haberlerden geri kalmamak için f)Arkadaşlarımla iletişime geçmek için
g)Uzakta bulunan arkadaşlarımla sohbet etmek h)Fotoğraf çekip paylaşmak için
i)Video çekip paylaşmak için j)Yerimi bildirmek için
k)Yönümü bulmak için l)Müzik dinlemek için
m)İnternete girmek için n)Yeni bilgiler araştırmak için
o)Oyun oynamak için p)Başkalarının ne yaptığını takip etmek için

12.Cep telefonunuzda kaç saat oyun oynarsınız?

- a) Oynamam b)1-2 saatten az c) 2-3 saatten az
d) 3-4saatten az e) 4-5 saatten az f) 5 saat ve üzeri

13.Nasıl tür Bilgisayarınız vardır?

- a)Masaüstü b)Laptop (dizüstü) c) Tablet d) Hiç

14. Sosyal medyada kaç üyeliğiniz vardır?

- a)Yok b) 1 c) 2 d) 3 e) 4 ve daha fazla

15. Hangi tür teknolojik araçları kullanıyorsunuz?

- a) Telefon b) Laptop c) Tablet d) Masaüstü Bilgisayar e) Televizyon
f) Akıllı tahta g) Diğer (Lütfen belirtiniz).....

Teknolojik Araç Kullanımı	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Teknolojik araçlarla geçirdiğim süre yüzünden ailemle sorunlar yaşıyorum.					
2. Taşınabilir araçlarla internette kaldığım süreyi söylemekten kaçınıyorum					
3. Cep telefonumdaki uygulamalarla o kadar çok vakit geçiririm ki arkadaşlarımdan şikayet duyarım.					
4. Teknolojik araçlarla ilgilenebilmek için uykusuz kalmayı tercih ederim.					
5. Arkadaşlık ilişkilerimi en son teknolojiyi kullanan kişilerle kurarım.					
6. Teknoloji ile o kadar vakit geçiririm ki derslerimi ihmal ederim.					
7. Gideceğim ortamı seçerken Wi-fi bağlantısı olmasına özen gösteriyorum.					
8. Son teknolojik uygulamalardan geri kalmamak için pahalı dahi olsa uygulamaları satın alırım.					
9. Dizi veya TV programlarını kaçırmamak için arkadaşlarımla görüşmeyi reddederim.					
10.Teknolojik araçları kullanırken biri beni rahatsız ettiğinde sinirlerim bozulur.					
11.Sinemadayken bile telefonumdan internete girerim.					
12.Bulunduğum kentte kolayca satın alabileceğim bir ürünü internetten almayı tercih ederim.					
13.Çevremdeki kişilerin çoğu akıllı telefon kullandığı için bende akıllı telefon kullanıyorum.					
14.Teknoloji fuarlarına katılırım.					
15.İnternette kendimi daha iyi ifade edebiliyorum.					
16.Sadece internet ortamında tanıştığım birini normal arkadaşlarımdan daha yakın hissediyorum.					
17.Taşınabilir araçlarla harcadığım zamanın miktarını azaltmaya çalışsamda azaltamıyorum.					
18.Yeni açılan bir mekana gitmeden önce internetdeki görüşleri okuyarak değerlendirme yaparım.					
19.Evimde her odada televizyon bulunmaktadır.					
20.Teknolojik araçları kullanırken etrafımdaki olayları önemsemediğim için algılayamıyorum.					
21.Yemek yerken bile teknolojik araçları takip ederim ve kullanırım. (Televizyon, Cep telefonu, tablet ve benzeri)					
22.En son çıkan teknolojik araçlara sahip olmak için paramın hepsini harcayabilirim.					
23.Teknolojinin olmadığı bir yaşamı hayal edemiyorum					
24.Aylık gelirimden bir kısmını düzenli olarak teknolojik cihazlara ayırırım.					
25.Bulunduğum her ortamda 3G ve WiFi ile telefonumdan internete bağlanırım.					

Teknolojik Araç Kullanımı	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sosyal Medya					
1. Sosyal medya ile o kadar çok vakit geçiririm ki yemek yemeyi dahi unuturum.					
2. Giydiğim giysilerin bir çoğunu sosyal medyadaki fotoğraflardan seçerim.					
3. Sosyal medyada fotoğraf paylaşmak için her gördüğüm ilginç kareyi çekerim.					
4. Günlük yapılacaklar listemde sosyal medyayı takip etmek yer almaktadır.					
5. Evimde yangın çıksa bile fotoğrafını çekip sosyal medyada paylaşırım.					
6. Her sabah ilk işim cep telefonum ile sosyal medyayı kontrol etmektir					
7. Hayatımdaki çok özel bir şeyi bile sosyal medyada paylaşmaktan çekinmem.					
8. Girdiğim her ortamda yer bildirimi yaparım. (Check-in)					
9. 3'den fazla sosyal medya üyeliğim bulunmaktadır.					
10.Gün boyunca sosyal medyada harcadığım süre arkadaşlarımla harcadığım süreden fazladır.					
11.Sosyal paylaşım sitelerinden gelen bildirimleri sürekli kontrol ederim.					
12.Sosyal medyayı teknolojik yenilikleri takip etmek için kullanıyorum.					
13.Alişverişimin çoğunu internet üzerinden yaparım.					

Eğitsel Kullanım	Hiçbirzaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Herzaman
1. Teknolojik araçların eğitimime büyük katkı sağladığını düşünmekteyim.					
2. Ödevlerimin çoğunu internet üzerinden bulmaktayım.					
3. Sosyal medyayı eğitimle ilgili gelişmelerden haberdar olmak için kullanıyorum					
4. İnternette geçirdiğim zamanın çoğu eğitim içindir.					
5. Derslerimle ilgili sosyal medya gruplarına üyeyim.					
6. Sınıftayken anlamadığım bir konuyla ilgili cep telefonumla anında araştırma yaparım.					
7. Derslerle ilgili sorumu öğretmenime sınıfta sormak yerine internet ortamında sormayı tercih ederim					
8. Ders çalışmaya başladığımda ilgim bir süre sonra teknolojik araçlara yönelir					
9. Ders sırasında öğretmenim teknolojik araç-gereç kullanırsa derse olan ilgim artar					

	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
İletişim					
1. Teknoloji yüzünden ailemle daha az zaman geçiriyorum					
2. Kişilerarası ilişkilerimi zayıflatmasına rağmen hala teknolojik araçları kullanmaya devam ediyorum					
3. Teknolojik araçlara yoğunlaştığımdan arkadaşlarımla yüz-yüze iletişimi ihmal ediyorum					
4. Dizi veya TV programlarını kaçırmamak için arkadaşlarımla görüşmeyi reddederim.					
5. Teknolojik araçları kullanmamın en büyük nedeni sınıf arkadaşlarımla iletişim kurmaktır.					
6. Herkes teknolojik araçlarla çok zaman harcadığını söyler					
7. Teknolojik araçlarla daha kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kuruyorum.					

	Hiç	Biraz	Oldukça	Tümüyle
1.Öfkemi kontrol ederim.				
2. Kızgınlığımı gösteririm.				
3. Öfkemi içime atarım.				
4. Başkalarına karşı sabırlıyım.				
5. Somurtur ya da surat asarım.				
6. İnsanlardan uzak dururum.				
7. Başkalarına iğneli sözler söylerim.				
8.Soğukkanlılığımı korurum.				
9.Kapıları çarpmak gibi şeyler yaparım.				
10. İçin için köpürürüm ama göstermem.				
11. Davranışlarımı kontrol ederim.				
12. Başkalarıyla tartışırım.				
13. İçimde, kimseye söyleyemediğim kinler beslerim.				
14. Beni çileden çıkaran her neyse saldırırım.				
15. Öfkem kontrolden çıkmadan kendimi durdururum.				
16. Gizliden gizliye insanları epeyce eleştiririm.				
17. Belli ettiğimden daha öfkeliyimdir.				
18. Çoğu kimseye kıyasla daha çabuk sinirlenirim.				
19. Kötü şeyler söylerim.				
20. Hoşgörülü ve anlayışlı olmaya çalışırım.				
21. İçimden insanların fark ettiğinden daha fazla sinirlenirim.				
22. Sinirlerime hâkim olamam.				
23. Beni sinirlendirene ne hissettiğimi söylerim.				
24. Kızgınlık duygularımı kontrol ederim.				

DURUMLUK ANKSİYETE

Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarf etmeksizin **anında** nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

	Hiç	Biraz	Çok	Tamamen
Şu anda sakinim	()	()	()	()
Kendimi emniyette hissediyorum	()	()	()	()
Su anda sinirlerim gergin	()	()	()	()
Pişmanlık duygusu içindeyim	()	()	()	()
Şu anda huzur içindeyim	()	()	()	()
Şu anda hiç keyfim yok	()	()	()	()
Başıma geleceklerden endişe ediyorum	()	()	()	()
Kendimi dinlenmiş hissediyorum	()	()	()	()
Şu anda kaygılıyım	()	()	()	()
Kendimi rahat hissediyorum	()	()	()	()
Kendime güvenim var	()	()	()	()
Şu anda asabım bozuk	()	()	()	()
Çok sinirliyim	()	()	()	()
Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	()	()	()	()
Kendimi rahatlamış hissediyorum	()	()	()	()
Şu anda halimden memnunum	()	()	()	()
Şu anda endişeliyim	()	()	()	()
Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	()	()	()	()
Şu anda sevinçliyim	()	()	()	()
Şu anda keyfim yerinde.	()	()	()	()

SÜREKLİ ANKSIYETE

Lütfen her maddeyi dikkatle okuyunuz. Sonra da genel olarak nasıl hissettiğinizi size uygun olan şıkkı uygun yere (X) işareti koyarak belirtiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin genel olarak nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyiniz.

	Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
Genellikle keyfim yerindedir	()	()	()	()
Genellikle çabuk yorulurum	()	()	()	()
Genellikle kolay ağlarım	()	()	()	()
Başkaları kadar mutlu olmak isterim	()	()	()	()
Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım	()	()	()	()
Kendimi dinlenmiş hissediyorum	()	()	()	()
Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım	()	()	()	()
Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissederim	()	()	()	()
Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	()	()	()	()
Genellikle mutluyum	()	()	()	()
Her şeyi ciddiye alır ve endişelenirim	()	()	()	()
Genellikle kendime güvenim yoktur	()	()	()	()
Genellikle kendimi emniyette hissederim	()	()	()	()
Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım	()	()	()	()
Genellikle kendimi hüzünlü hissederim	()	()	()	()
Genellikle hayatımdan memnunum	()	()	()	()
Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	()	()	()	()
Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam	()	()	()	()
Aklı başında ve kararlı bir insanım	()	()	()	()
Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

10.07.1990 tarihinde Adana’da doğdu. 2001’de Lütfiye Kısacık İlkokulunu, 2004’de Ortaokulunu, 2007’de Şehit Temel Cingöz Lisesi’ni bitirdi. 2008 yılında kayıt olduğu KKTC Girne Amerikan Üniversitesi Halkla İlişkiler Bölümünü 2012 yılında bitirdi.

2013’ün Bahar döneminde Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında yüksek lisansa başladı. 2017 Güz döneminde yüksek lisans tezini tamamladı.

Bekardır; kitap okumaktan, seyahat etmekten ve yüzmekten hoşlanır. Orta derecede İngilizce dil bilmektedir.